5. Delimitacja obszaru zdegradowanego - wyznaczenie granic przestrzennych rewitalizacji

Dalsza delimitacja obszaru zdegradowanego ma na celu wyznaczenie granic przestrzennych obszaru, który objęty zostanie działaniami rewitalizacyjnymi. Opierając się na zgromadzonych danych statystycznych w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej, dokonana zostanie selekcja obszarów cechujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. **Wykorzystane zostaną wskaźniki z tego samego katalogu jak przy wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, poziom agregacji dotyczyć jednak będzie już konkretnych ulic (wskaźniki mierzone będą w oparciu o wartości bezwzględne) wchodzących w skład Rejonu III, na których zjawiska kryzysowe występują z największą intensywnością.**

5.1. Sfera społeczna

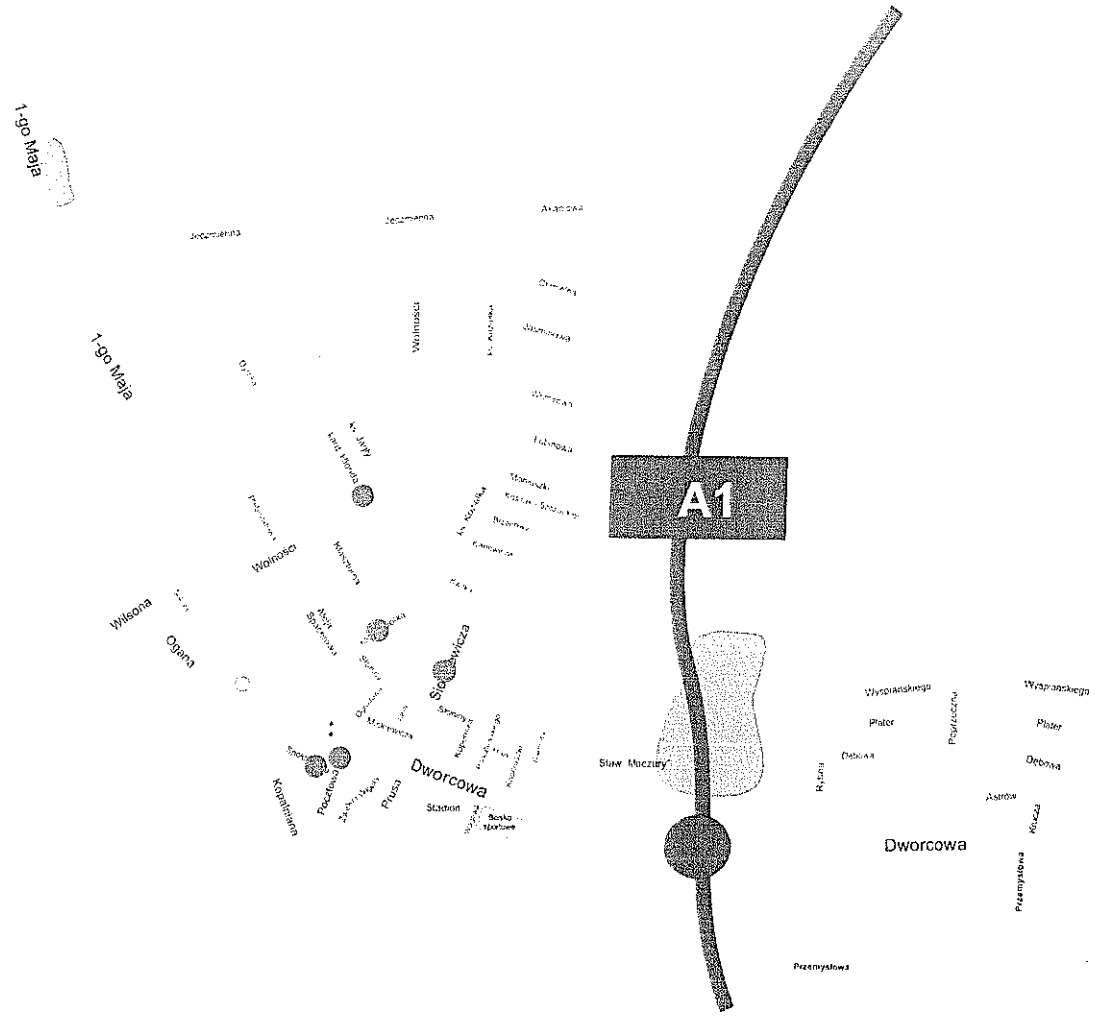
a) Sytuacja demograficzna

Problem „starzenia się" dzielnicy ma wpływ na spowolnienie procesu aktywizacji kulturowej społeczności lokalnej oraz wpływa na wizerunek, a zatem atrakcyjność dzielnicy w oczach potencjalnych inwestorów i właścicieli firm. Negatywne zjawisko w postaci dominacji grupy osób w wieku poprodukcyjnym rzutuje na czynniki gospodarcze związane z potencjałem zasobów ludzkich na rynku pracy oraz określonym profilem zapotrzebowania na usługi publiczne. Badając sytuację demograficzną, skupiono się więc na koncentracji osób w wieku poprodukcyjnym na terenie zdegradowanym. Największe skupiska mieszkańców z tej grupy zdiagnozowano w rejonie ulic:

- Ks. Koziełka (168);
- Spółdzielcza (131);
- Wolności (122);
- Pocztowa (98);
- Sienkiewicza (85).

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 12 Ulice o największym natężeniu osób w wieku poprodukcyjnym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych UMJ Knurów.

b) Bezrobocie

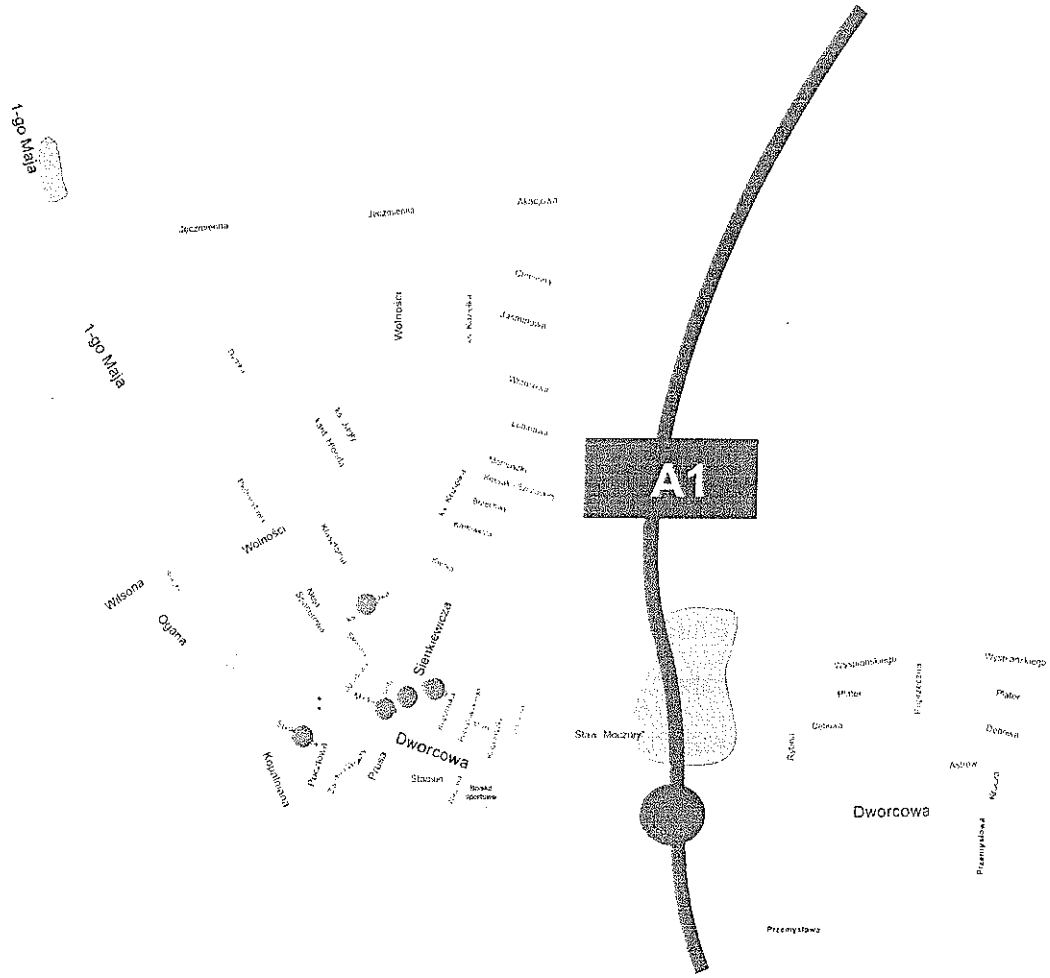
Obszar zdegradowany cechuje niedostosowanie do zmieniających się warunków na lokalnym rynku pracy. Sąsiedztwo Kopalni ,,Knurów" przez dziesięciolecia zapewniało stabilizację lokalnego rynku pracy. Przekształcenia w sektorze wydobywczym w latach 90-tych oraz kryzys, jaki dotknął tą branżę po 2008 roku spowodował jednak, że kopalnia przestała być gwarantem zatrudnienia. Część mieszkańców dzielnicy, szczególnie ta o najniższych kompetencjach zawodowych, nie nadążyła za zmianami. Zarówno brak ofert pracy w sektorze przemysłowym, jak i utrzymujące się bariery kulturowe i środowiskowe w podejmowaniu samozatrudnienia lub w pracy w branżach uważanych za ,,mało męskie", wpływają na zjawisko utrzymującego się bezrobocia. Generuje ono postępujące wykluczenie społeczne, któremu towarzyszą problemy finansowe, przemoc w rodzinie, czy też skłonność do popadania w uzależnienia. Na podstawie wykazu osób bezrobotnych zarejestrowanych

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

w PUP Gliwice zdiagnozowano, że największe natężenie zjawiska bezrobocia występuje w rejonie ulic:

- Ks. Kozielka (185);
- Słoniny (162);
- Spółdzielcza (100);
- Sienkiewicza (96);
- Mickiewicza(80).

Rysunek 13 Ulice o największym natężeniu osób bezrobotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z PUP Gliwice.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

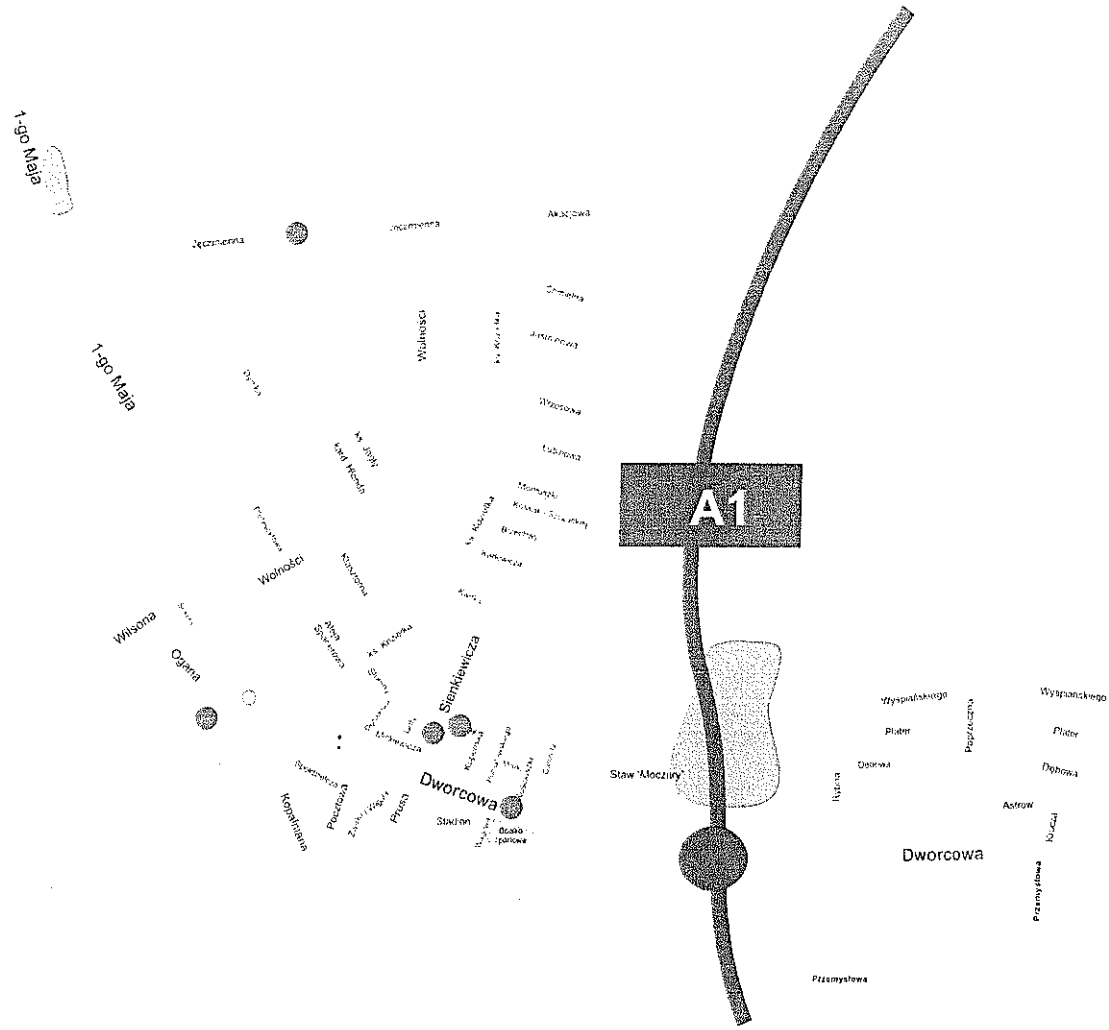
c) Przestępczość

Występowanie problemu przestępczości uwarunkowane jest przede wszystkim stopniem zamożności społeczeństwa oraz wzorcami kulturowymi utrwalonymi w danym środowisku. Zjawisko dziedziczenia negatywnych postaw społecznych, brak więzi międzysąsiedzkich oraz przemoc w rodzinie i nadużywanie alkoholu to główne przyczyny występowania problemu na obszarze Starego Knurowa. Nakłada się na to brak miejsc do spędzania czasu wolnego i ogólna degradacja przestrzeni publicznej. W odróżnieniu od pozostałej części miasta, dość silnie wyczuwa się obecność zorganizowanych grup kibicowskich, co wpływa negatywnie na poczucie bezpieczeństwa i powstawanie stereotypów o Starym Knurowie, jako dzielnicy „trudnej" i nieatrakcyjnej. Analizując miejsca, w których wykryto przestępstwa, na podst. danych uzyskanych z Policji wynika, że zjawisko to jest szczególnie nasilone w rejonie ulic:

- Słoniny (9);
- Jęczmienna (7);
- Dworcowa (6);
- Sienkiewicza (5);
- Niepodległości (5).

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 14 Ulice o największym natężeniu przestępczości

Źródło: opracowanie własne na podstawie zyskanych danych z Policji

d) Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem bardzo trudnym do uchwycenia i zbadania, ponieważ wiele rodzin nie przyznaje się do problemu nawet najbliższemu otoczeniu. W przypadku niniejszego raportu posłużono się danymi dostarczonymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, dotyczącymi liczby założonych „Niebieskich Kart" w 2015 r.

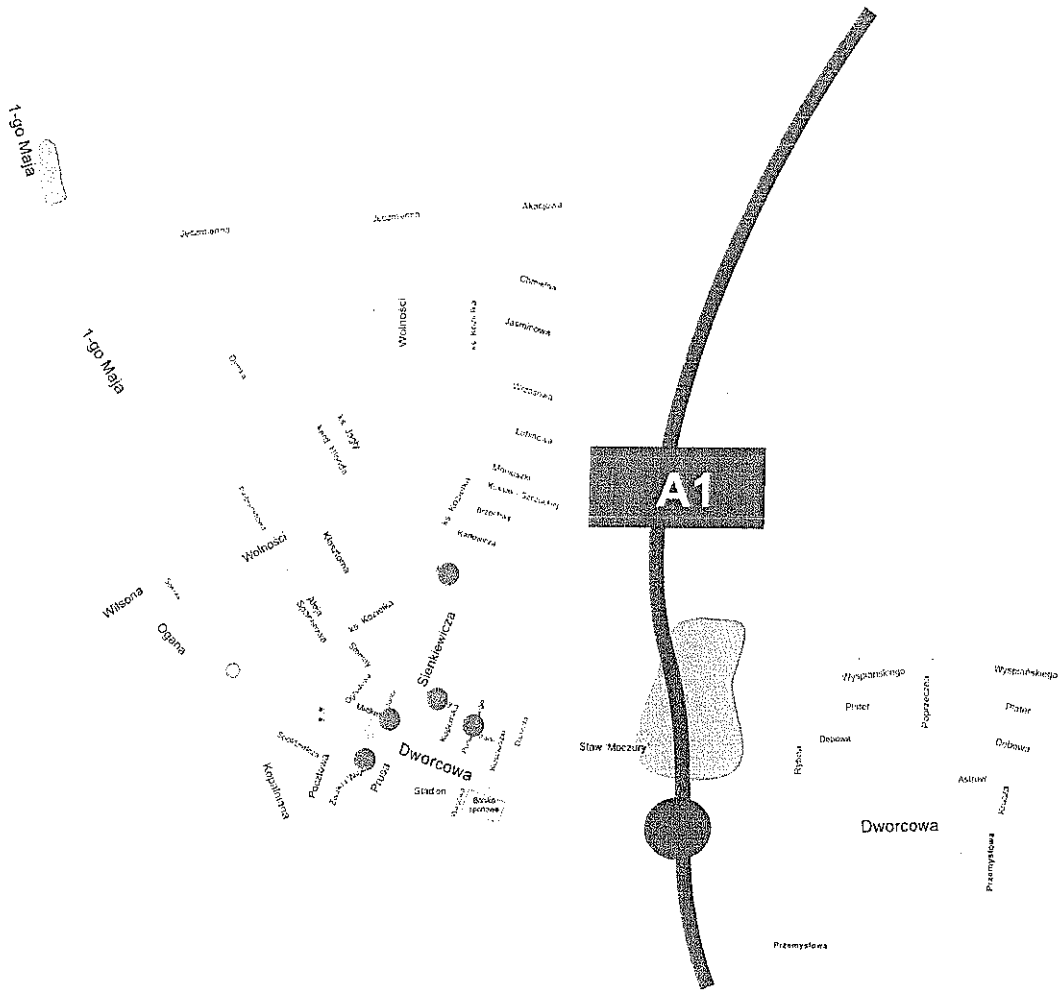
Ulicami, na których wydano najwięcej Niebieskich Kart są:

- Mickiewicza (3);
- Kwitka (2);
- Poniatowskiego (2);

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

- Żwirki i Wigury (2);
- Słoniny (2).

Rysunek 15 Ulice o największym natężeniu problemu przemocy w rodzinie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z MOPS Knurów.

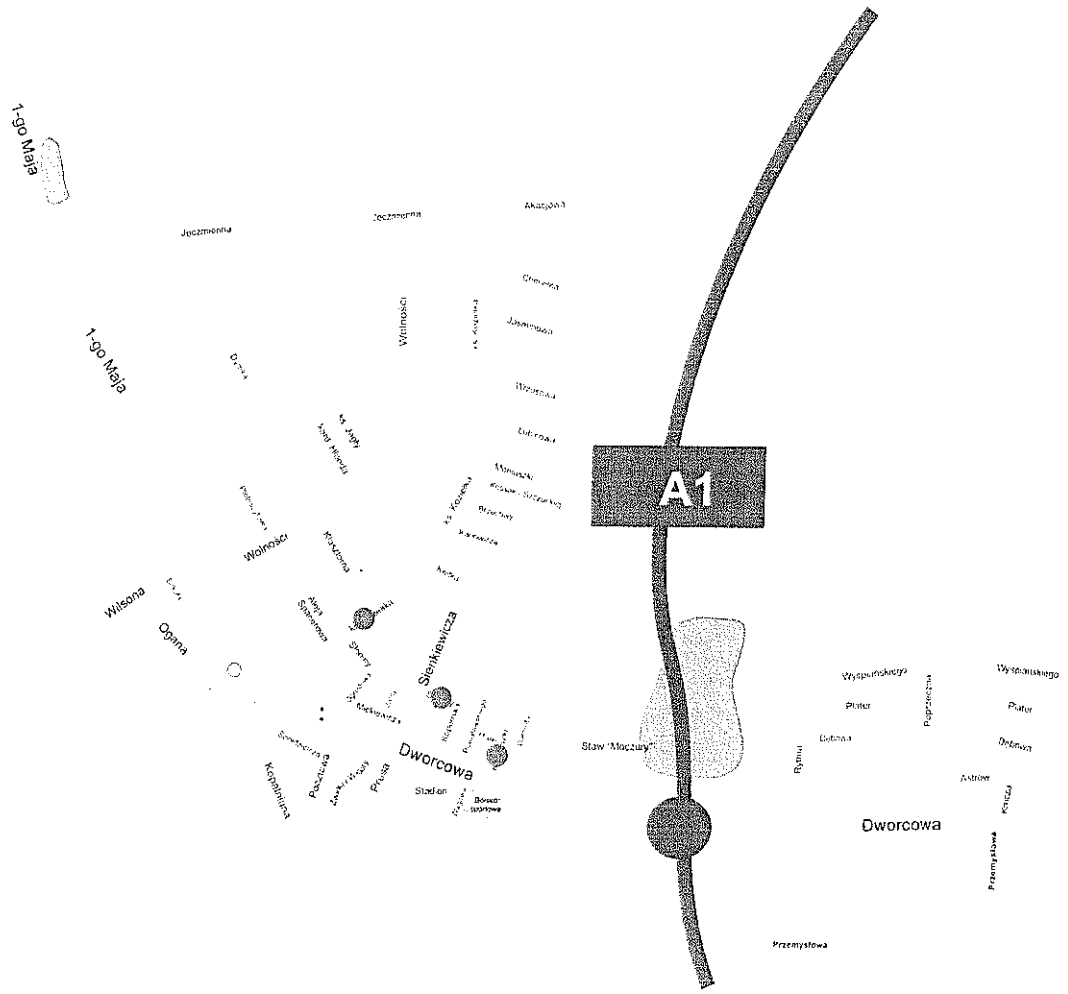
e) Uzależnienia

Czynnikiem ściśle powiązanym z problemem przemocy w rodzinie, które przyczyniają się do powstawania stanów kryzysowych jest kwestia uzależnień. Alkoholizm należy do najpoważniejszych problemów społecznych w Knurowie, a szczególnie w Rejonie Starego Knurowa. W ostatnich latach daje się też zauważyć tendencje wzrostową jeżeli chodzi o przypadki uzależnienia od narkotyków. By zbadać problem uzależnień, przeanalizowano dane dotyczące liczby zgłoszeń osób uzależnionych za rok 2015. Największe natężenie problemu, co oznacza więcej niż 3 zgłoszenia, występuje na ulicach:

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

- Ks. Kozielka ;
- Słoniny;
- Kościuszki ;

Rysunek 16 Ulice o największym natężeniu osób uzależnionych od alkoholu.

Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z UMKnurów i MOPS Knurów.

f) Ubóstwo i wykluczenie społeczne

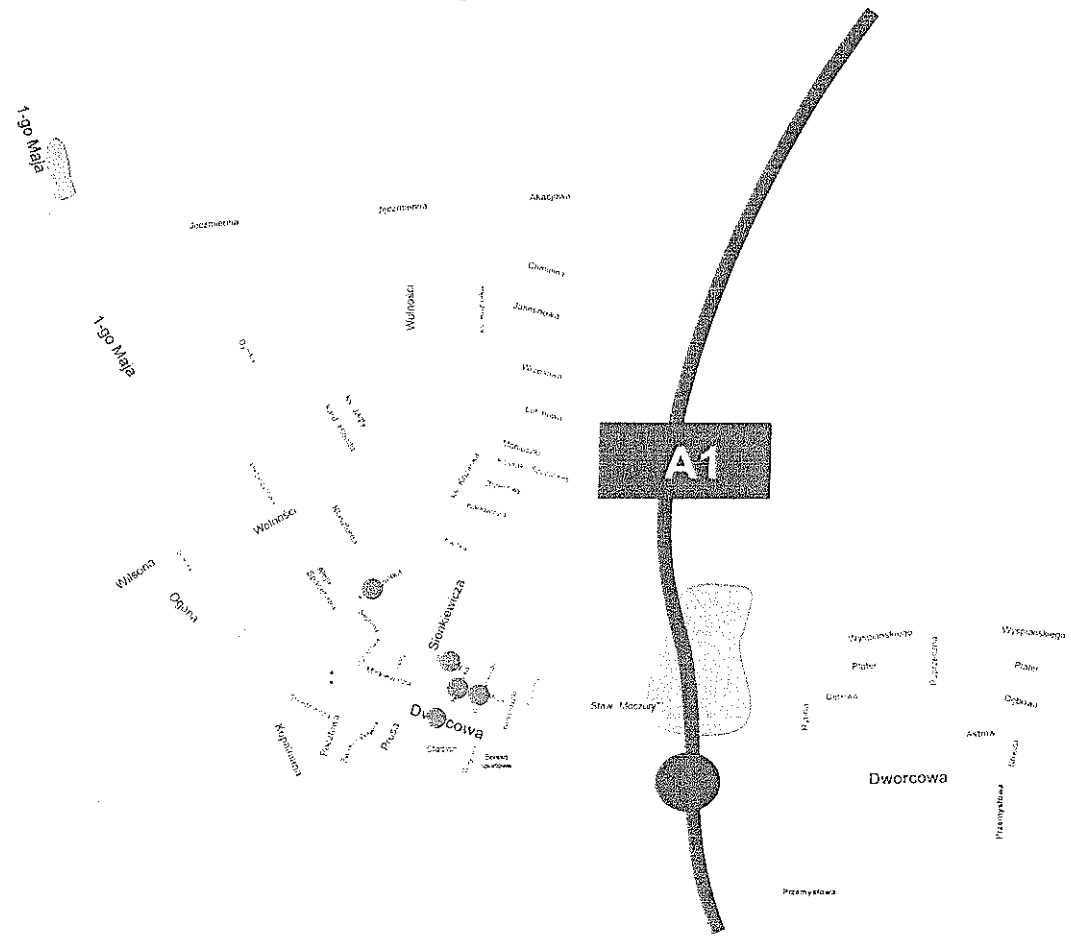
Zjawisko ubóstwa jest silnie skorelowane z występowaniem problemu bezrobocia, oraz złej kondycji fizycznej wpływającej na stan zdrowia i wady rozwojowe. Czynniki te są ze sobą ściśle powiązane, tak więc ograniczenie zjawiska korzystania z pomocy społecznej uwarunkowane jest wzrostem gospodarczym oraz podnoszeniem konkurencyjności osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Najliczniejszą grupą pobierającą świadczenia są

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

bowiem osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz niepracujące. Ubóstwo w rodzinie najsilniej dotyka dzieci i młodzież, które stanowią największą grupę beneficjentów pomocy społecznej. Badanie ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze zdegradowanym skupiło się na analizie danych MOPS dotyczących pobieranych świadczeń socjalnych. Z analizy danych wynika, że największe natężenie problemu ubóstwa (liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa) występuje w rejonie ulic:

- Słoniny (51);
- Kopernika (35);
- Ks. Koziełka (29);
- Poniatowskiego (28);
- Dworcowa (26).

Rysunek 17 Ulice o największym natężeniu osób ubogich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z MOPS Knurów.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

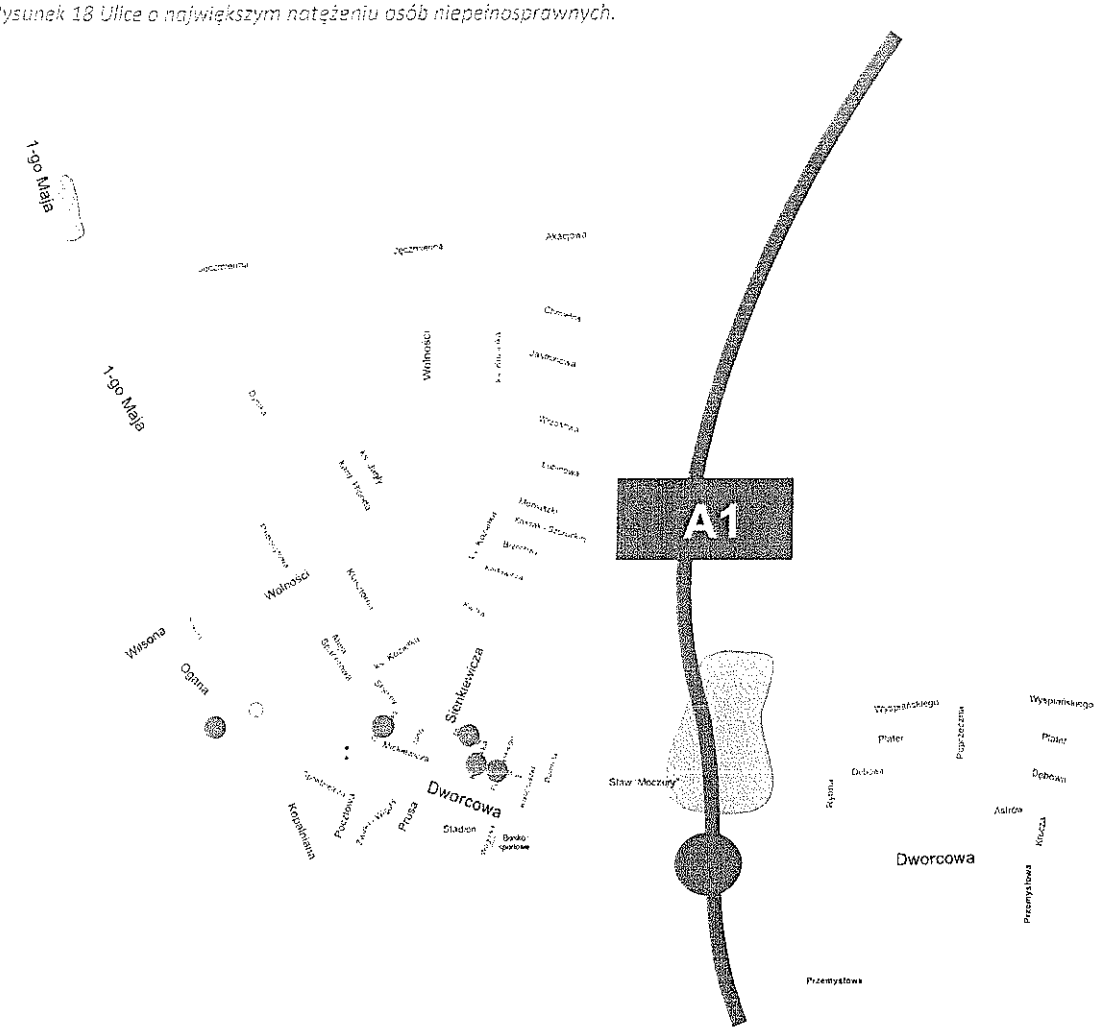
g) Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności dotyka w znacznym stopniu obszar Starego Knurowa. Na podstawie diagnozy problemowej stwierdzono, że przypada tu bardzo duży odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Wpływa to na ukierunkowanie profilu usług społecznych i zdrowotnych, jakie muszą zostać wdrożone przez instytucje publiczne. Niepełnosprawność idzie w parze z brakiem mobilności, a także brakiem integracji i aktywizacji. Jak wynika z informacji zwrotnych uzyskanych podczas konsultacji społecznych, mieszkańcy wykazują brak programów animacyjnych, aktywizujących osoby niepełnosprawne, dotknięte poczuciem alienacji i inności. Osoby te lub ich rodziny chciałyby móc korzystać z oferty kulturalno-rozrywkowej miasta oraz móc korzystać z miejsc, gdzie mogłyby spędzać czas wolny- stosownie do swoich potrzeb i uwarunkowań. Posługując się danymi MOPS Knurów (osoby niepełnosprawne korzystające z opieki społecznej) stwierdzono, że problem niepełnosprawności występuje ze szczególnym natężeniem w rejonie ulic::

- Słoniny (13);
- Poniatowskiego (10);
- Kopernika (10);
- Niepodległości (8);
- Ogrodowa (6).

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 18 Ulice o największym natężeniu osób niepełnosprawnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych MOPS Knurów.

h) Niskie dochody rodzin

Problem niskich dochodów rodzin przekłada się na ograniczenia w dostępie do usług kulturalnych oraz zdrowotnych. Generuje to poczucie wykluczenia z głównego nurtu życia społecznego, mieszkańcy dzielnicy przestają angażować się w sprawy publiczne. Najczęstszym symptomem kłopotów materialnych jest popadnięcie w zadłużenie. By zbadać skalę zjawiska na terenie zdegradowanym, posłużono się wykazem osób nie mających pieniędzy na spłatę czynszu i pobierających z tego tytułu dodatki mieszkaniowe. W przypadku innych zaległości, np. z tyt. pobranych kredytów i pożyczek komercyjnych, dane te nie są dostępne publicznie. Brak opłat czynszowych przekłada się na malejące fundusze na remonty i bieżące utrzymanie budynków i mieszkań. Jest także odbiciem sytuacji finansowej osoby wynajmującej, co stanowić może sygnał o narastającej sytuacji kryzysowej w obrębie

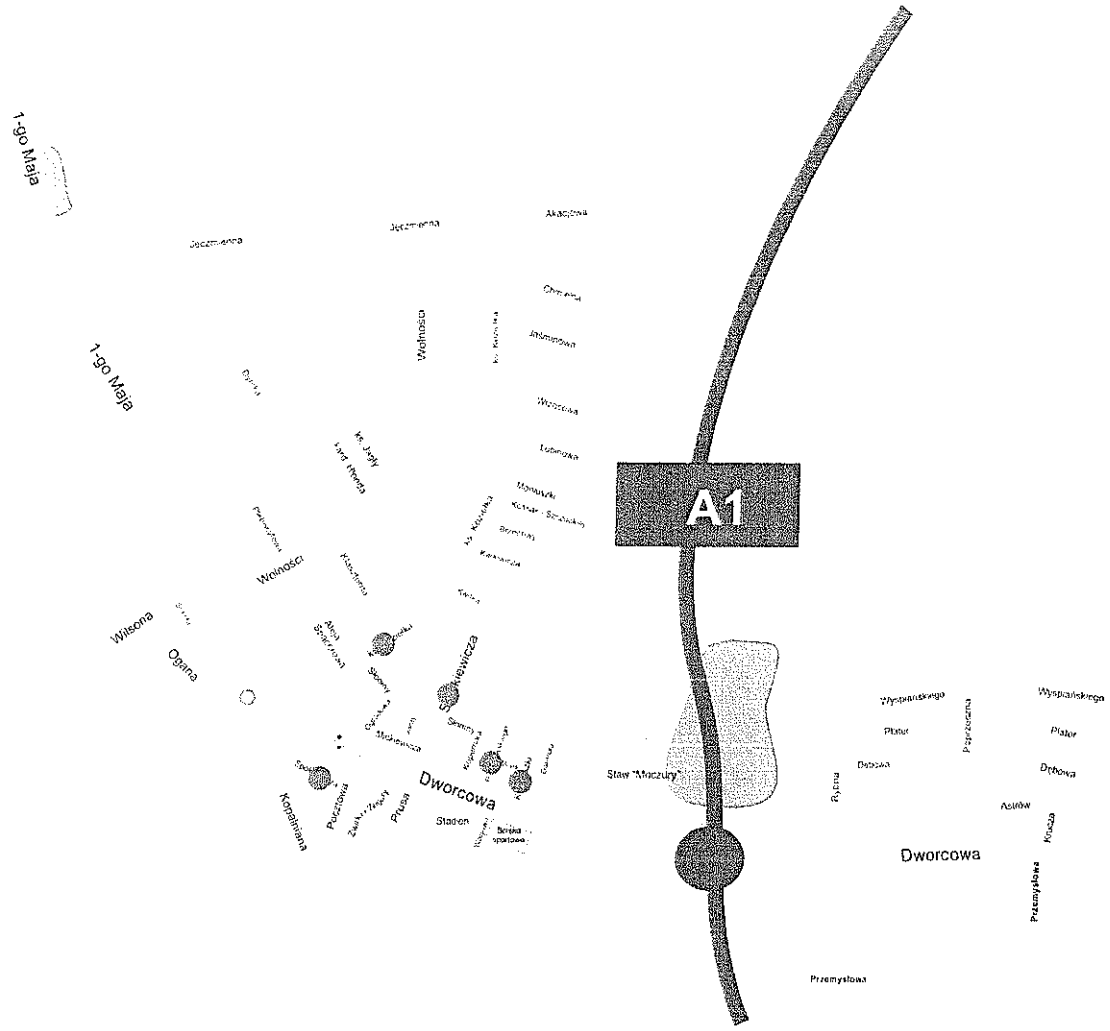
Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

gospodarstwa domowego, ujawniającej się w postaci braku pracy, niedostatku, niezaradności życiowej, bądź też złego stanu zdrowia lub niepełnosprawności utrudniających prawidłową egzystencję wśród społeczności lokalnej. Do weryfikacji skali problemu na obszarze zdegradowanym, posłużono się danymi UM Knurów w zakresie liczby rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy, a zatem znajdujących się w kłopotach materialnych. Największe natężenie zjawiska odnotowano w rejonie ulic:

- Sienkiewicza (10);
- Ks.Kozielka (9);
- Kościuszki (7);
- Poniatowskiego (6);
- Spółdzielcza (5).

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 19 Ulice o największym natężeniu osób pobierających dodatki mieszkaniowe.

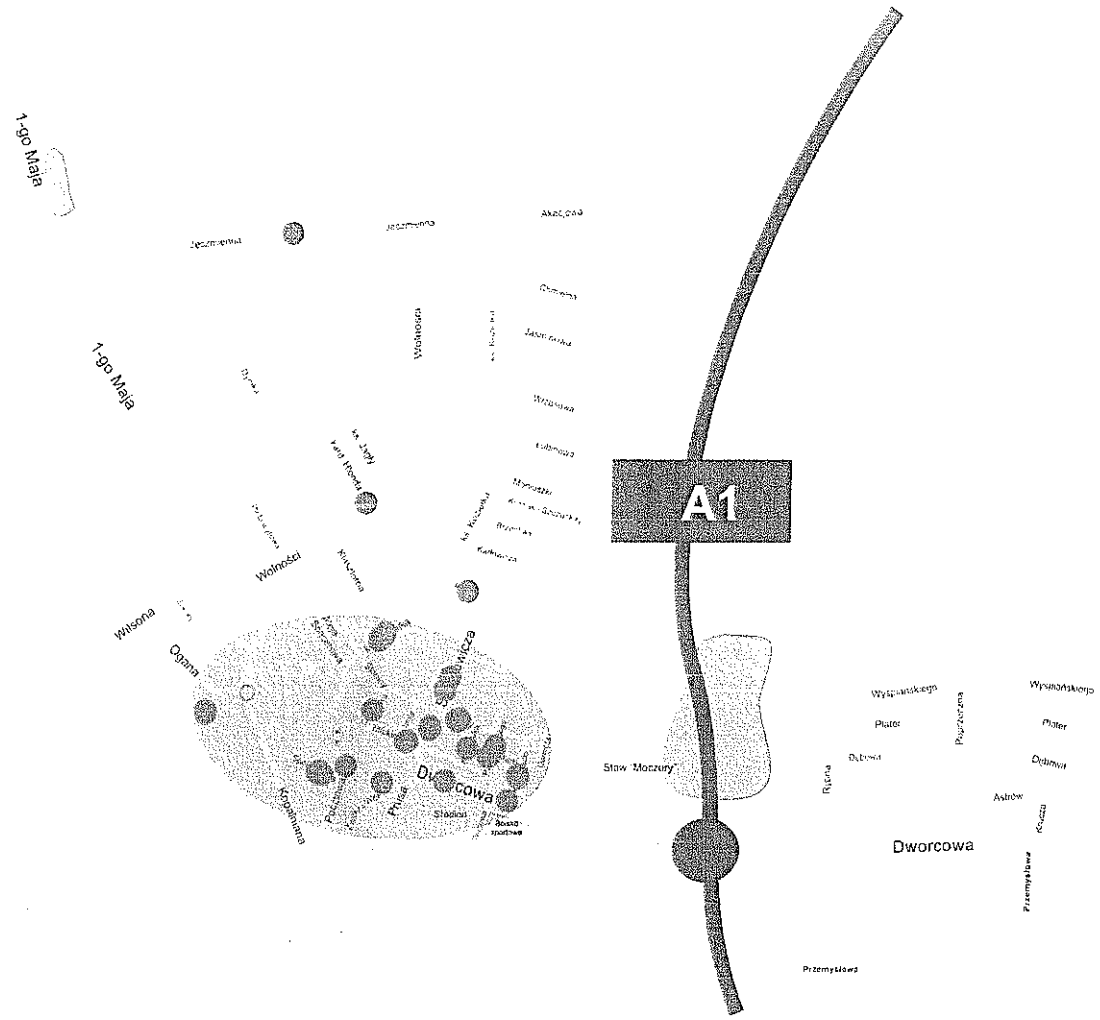
Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z UM Knurów

Sfera społeczna- wynik zbiorczy

Na przedstawionej poniżej mapce, zaznaczono lokalizację punktów nasilenia zjawisk kryzysowych oraz dokonano wytyczenia obszaru koncentracji.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 20 Obszar koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Sfera gospodarcza

a) Przedsiębiorczość

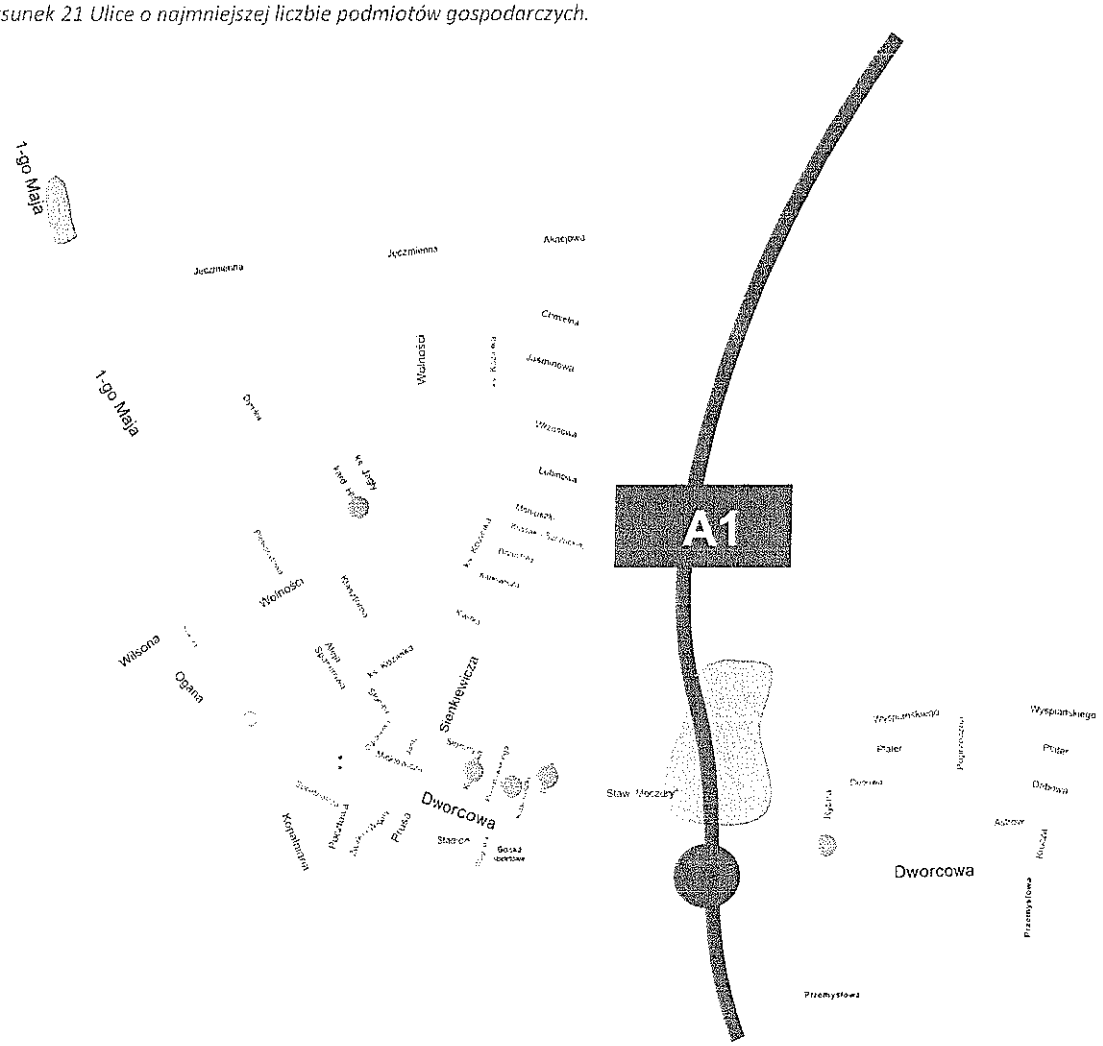
O rozwoju gospodarczym w znacznej mierze decyduje liczba podmiotów gospodarczych, prowadzących swoją działalność na terenie gminy. Im wyższy jest poziom przedsiębiorczości, tym większy jest stopień aktywizacji zawodowej mieszkańców, co wpływa na ograniczenia problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie i alkoholizm czy zła kondycja zdrowotna (problem z dostępem do płatnych usług medycznych). Niestety, poziom przedsiębiorczości Starego Knurowa, choć nie jest najniższy w skali całego miasta, wykazuje tendencje malejące. Widoczny jest spadek liczby podmiotów gospodarczych należących do sektora prywatnego. Monokultura zawodowa części mieszkańców oraz

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

wysoka konkurencja sieci handlowych i firm usługowych z sąsiednich miejscowości przekładają się na istnienie barier, które obniżają przedsiębiorczość mieszkańców tego obszaru. Poniżej przedstawiono ulice w rejonie których mieszkańcy nie wykazują żadnej aktywności gospodarczej:

- Hlonda (0);
- Rybna (0);
- Kopernika (0);
- Miarki (0);
- Damrota (0);

Rysunek 21 Ulice o najmniejszej liczbie podmiotów gospodarczych.

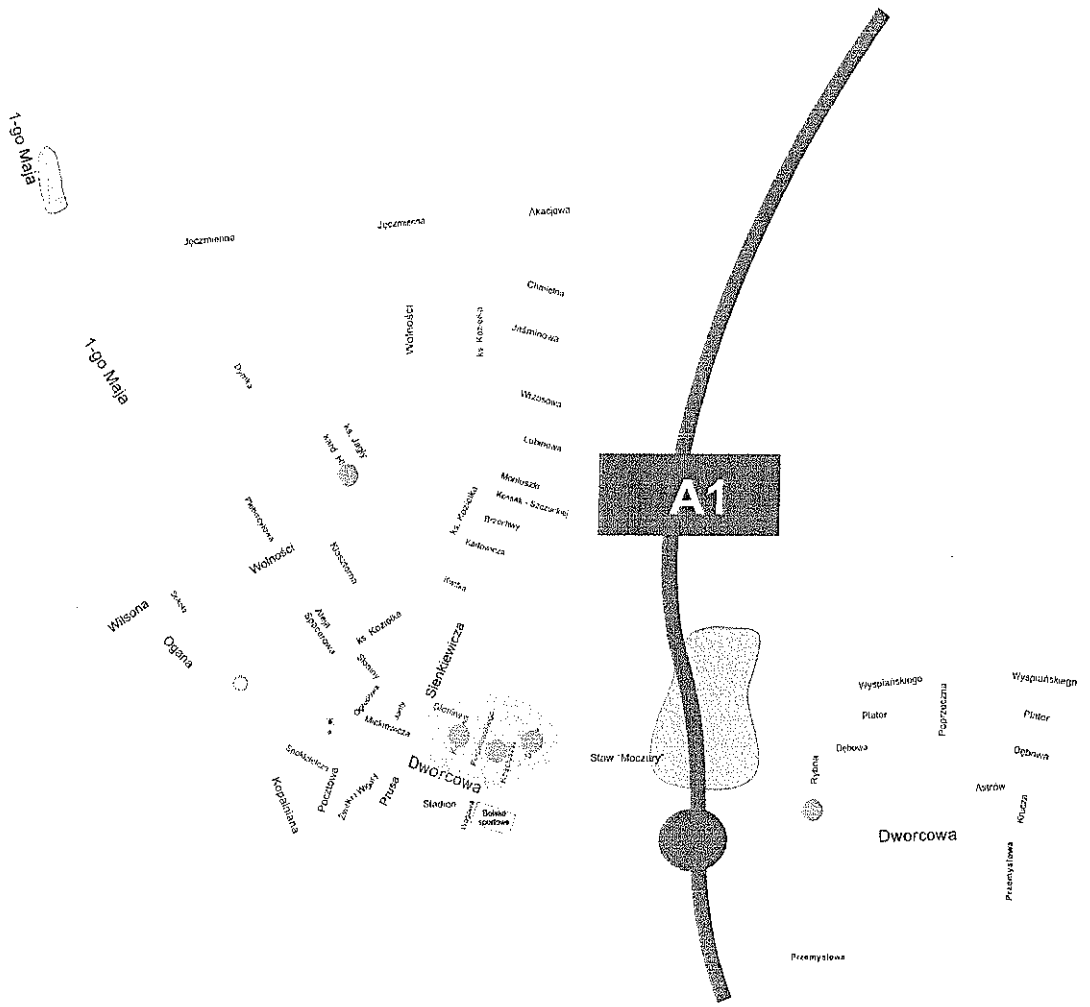
Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Sfera gospodarcza – wynik zbiorczy

Na przedstawionej poniżej mapce, zaznaczono lokalizację punktów nasilenia zjawisk kryzysowych oraz dokonano wytyczenia obszaru koncentracji.

Rysunek 22 Obszar koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne

5.3. Sfera przestrzenna

a) Koncentracja zasobów socjalnych

Korzystanie z lokali socjalnych ściśle związane jest z trudną sytuacją życiową, bezrobociem, ubóstwem, uzależnieniami czy chorobą jednego z członków rodziny. Podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego stwierdzono, że w Knurowie zdecydowana większość budynków socjalnych znajduje się na terenie Rejonu III tj. Starego Knurowa, co generuje problem

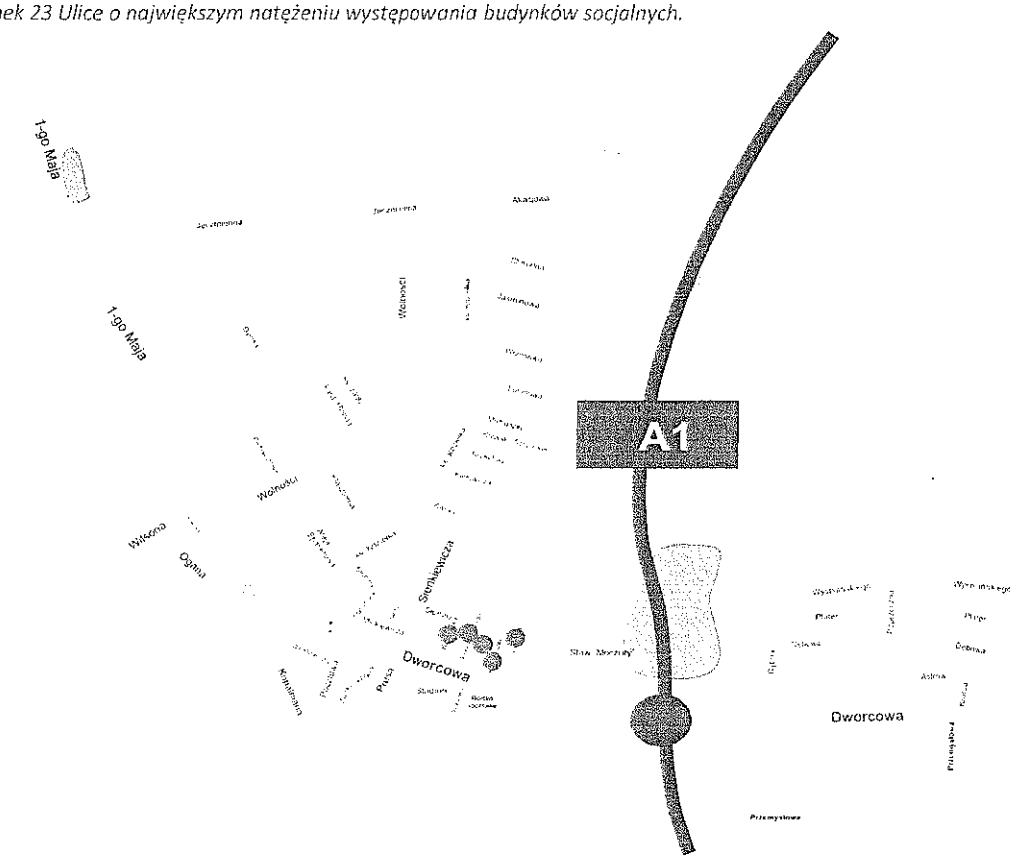
Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

koncentracji niekorzystnych zjawisk społecznych związanych z trudną sytuacją finansową najemców. Ujawnia się to brakiem pracy, niedostatkiem, niezaradnością życiową, uzależnieniem, złym stanem zdrowia lub niepełnosprawnością, które utrudniają prawidłową egzystencję wśród społeczności lokalnej.

Ulicami, na których występuje największa liczba mieszkań socjalnych, a co za tym idzie, wysokie zagrożenie problemami społecznymi, są:

- Damrota (48);
- Kopernika (32);
- Kościuszki (24);
- Poniatowskiego (23);
- Miarki (20).

Rysunek 23 Ulice o największym natężeniu występowania budynków socjalnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z UM Knurów i MZGLiA Knurów.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

b) Koncentracja terenów publicznych wymagających nakładów inwestycyjnych

Formułując założenia programu rewitalizacji należy uwzględnić konieczność ograniczenia procesu suburbanizacji miasta (rozwoju peryferyjnych osiedli i migracji ludności na obrzeża miasta) poprzez podniesienie atrakcyjności terenów zlokalizowanych bliżej centrum. Określając miejsca i obiekty wymagające w pierwszej kolejności wsparcia działaniami rewitalizacyjnymi, należy uwzględnić zaniedbane obiekty użyteczności publicznej (konieczność wprowadzenia nowych funkcji lub przywrócenia poprzednich), zdegradowane zasoby mieszkaniowe, występujące najczęściej w układzie zwartej zabudowy osiedlowej oraz tereny zielone. Postulat ten odnosi się przede wszystkim do Rejonu Starego Knurowa, w na terenie którego występuje największa powierzchnia terenów publicznych, dotkniętym problemem braku właściwego zagospodarowania. W toku konsultacji społecznych, mieszkańcy najczęściej wymieniali:

c) stadion miejski przy ul. Dworcowej;

d) plac zabaw przy ul. Dworcowej/Sienkiewicza;

e) rejon ronda im. rot. Pileckiego ;

f) obiekt Fundacji Rozwoju Lokalnego przy ul. Dworcowej;

g) park miejski przy ul. Niepodległości/Szpitalnej.

Ich lokalizację w terenie przedstawia poniższa mapa:

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 24 Ulice przy których występują kluczowe tereny publiczne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z UM Knurów

Sfera przestrzenna- wynik zbiorczy

Na przedstawionej poniżej mapce, zaznaczono lokalizację punktów nasilenia zjawisk kryzysowych oraz dokonano wytyczenia obszaru koncentracji.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 25 Obszar koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze przestrzennej

Źródło: Opracowanie własne

5.4. Sfera techniczna

a) Stan techniczny zasobów mieszkaniowych

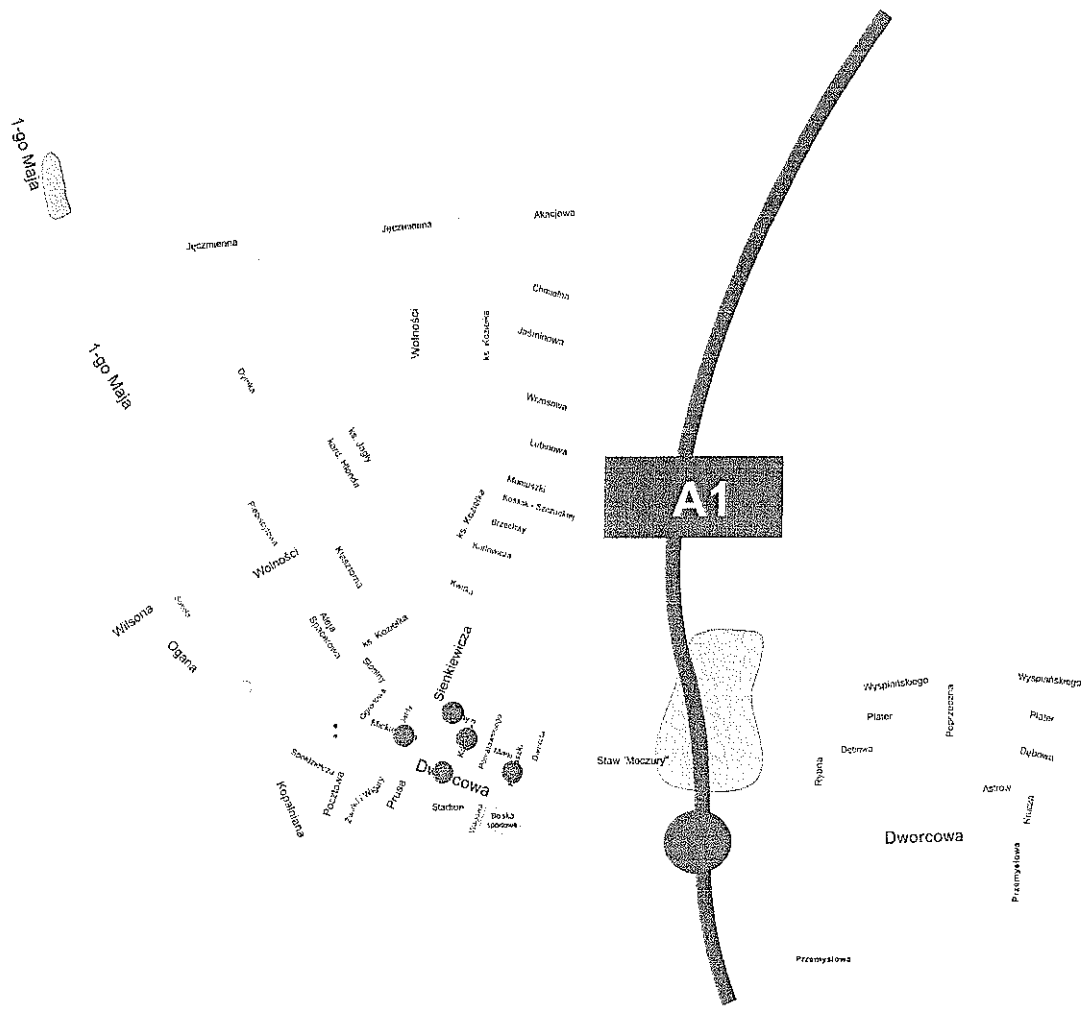
W Rejonie Staego Knurowa występuje największy problem związany z niskim standardem funkcjonalnym i ogólnym złym stanem technicznym budynków wielorodzinnych. Są one przeważnie zlokalizowane na obszarze III Kolonii i tworzą zasoby socjalne gminy. Silna koncentracja tego typu zasobów w jednym miejscu pociąga za sobą niekorzystne zmiany w postaci nagromadzenia problemów społecznych osób mających niskie dochody, najczęściej korzystających z opieki społecznej i pozostających biernymi zawodowo. W wyniku analizy porównawczej można też zaobserwować negatywne zjawisko w postaci braku nowych inwestycji w sektorze mieszkalnictwa komunalnego. Efektem jest postępujące starzenie się

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

zasobów oraz dekapitalizacja, wpływająca destrukcyjnie na jakość przestrzeni publicznej. Analizując stan techniczny zasobów mieszkaniowych na obszarze zdegradowanym, skoncentrowano się na problemie braku dostępu do łazienki i ubikacji. Wg danych MZGLiA w Knurowie rejonami, gdzie występuje największa koncentracja budynków o najgorszym stanie technicznym, są ulice:

- Słoniny (19);
- Dworcowa (16);
- Mickiewicza (11);
- Kopernika (10);

Rysunek 26 Ulice o największym natężeniu występowania budynków bez dostępu do łazienki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z MZGLiA w Knurowie.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

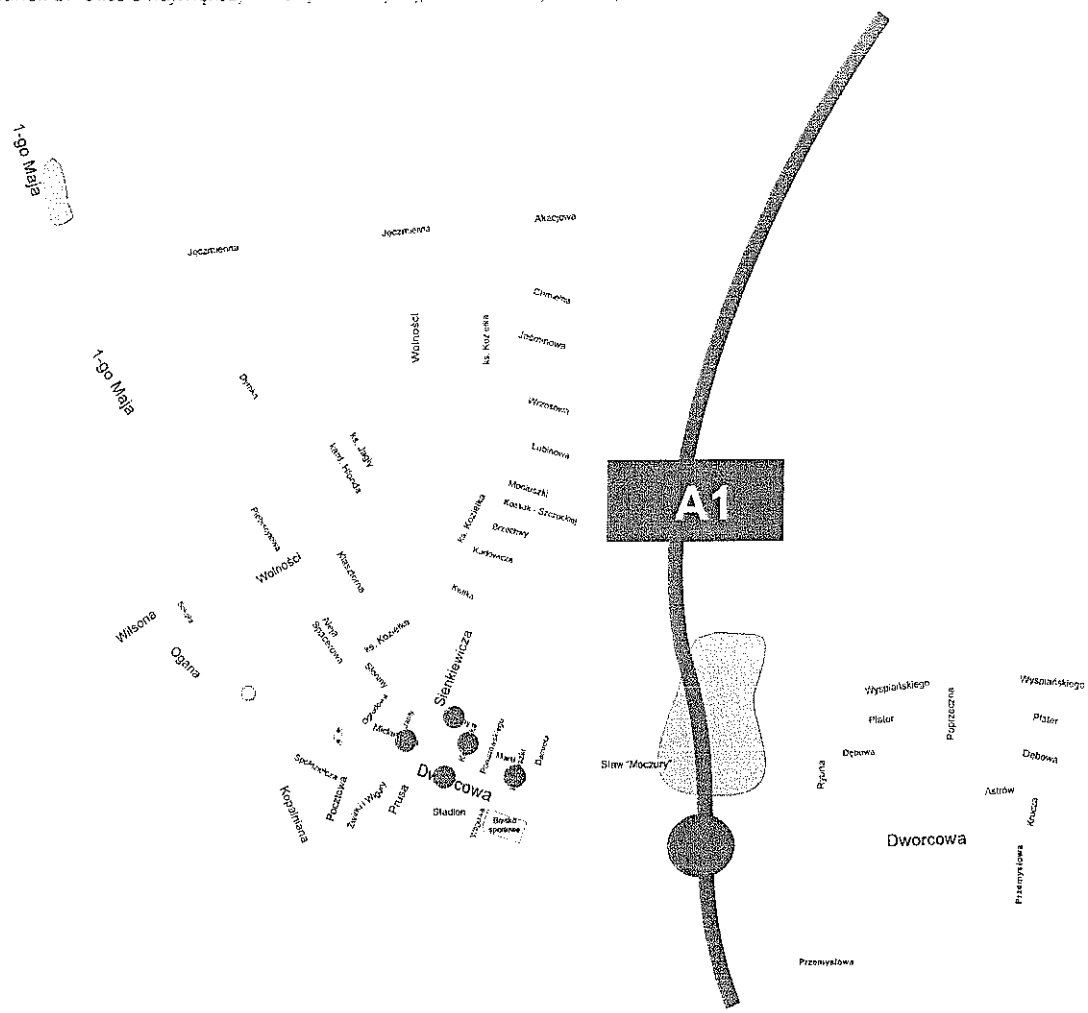
b) Wiek substancji mieszkaniowej

Podobnie jak w przypadku analizy porównawczej stanu technicznego zasobów mieszkaniowych, największe nasycenie obiektami mieszkalnymi wybudowanymi przed 1945 rokiem przypada na Rejon Starego Knurowa, zdiagnozowany jako obszar w największym stopniu dotknięty degradacją techniczną i przestrzenną. Powoduje to nie tylko potrzebę angażowania coraz większych środków publicznych na konserwację i remonty w tej dzielnicy, ale także konieczność uzgadniania remontów z konserwatorem zabytków, co dodatkowo wpływa na podrożenie kosztów inwestycyjnych. Problem zaawansowanego wieku zasobów mieszkaniowych wpływa także na niską jakość życia mieszkańców Starego Knurowa, pozbawionych nowoczesnych rozwiązań techniczno-funkcjonalnych w mieszkaniach oraz narażonych na ujemne skutki postępującej dekapitalizacji substancji mieszkalnej (niska efektywność energetyczna budynków, zawilgocenia, nieszczelności itp.). By zmierzyć i ocenić wpływ wieku substancji mieszkaniowej na degradacje dzielnicy, wykorzystano dane MZGLiA w Knurowie w postaci wykazu budynków wybudowanych przed rokiem 1945. Rejonami, gdzie problem ten jest szczególnie nasilony, tzn. gdzie przypada największa ilość budynków sprzed 1945r. są ulice:

- Słoniny (19);
- Dworcowa (18);
- Mickiewicza (11);
- Kopernika (10);
- Kościuszki (10).

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 27 Ulice o największym natężeniu występowania budynków sprzed 1945 roku.

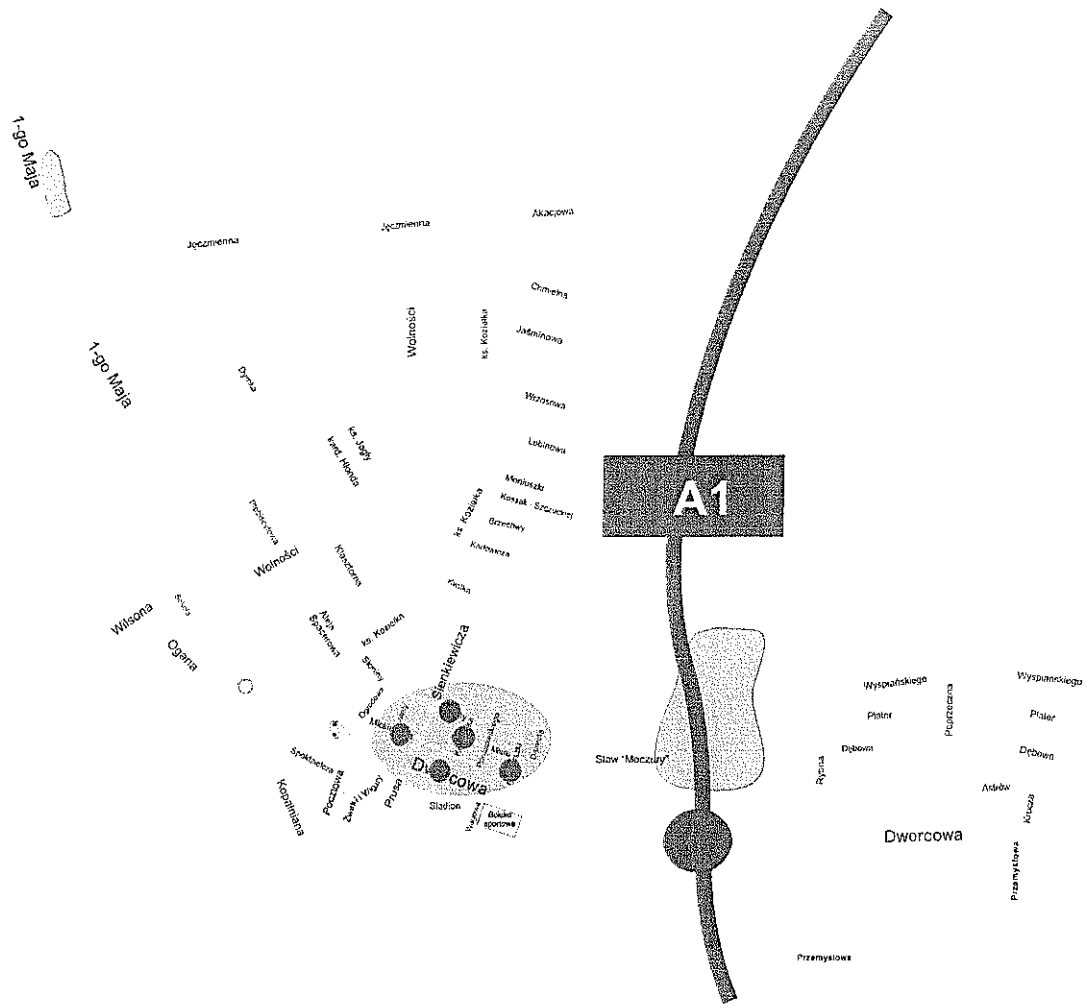
Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z MZGLiA Knurów.

Sfera techniczna- wynik zbiorczy

Na przedstawionej poniżej mapce, zaznaczono lokalizację punktów nasilenia zjawisk kryzysowych oraz dokonano wytyczenia obszaru koncentracji.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 28 Obszar koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze technicznej

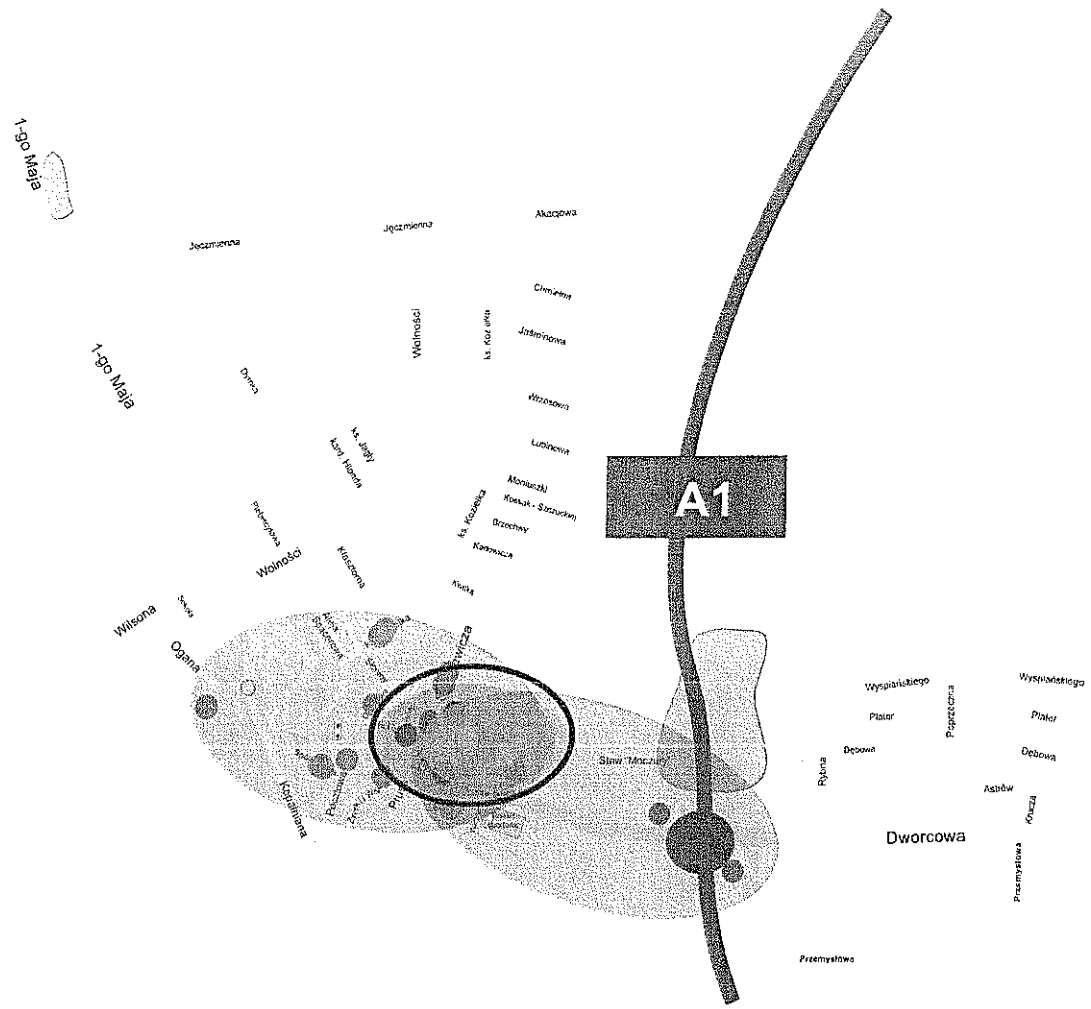

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z MZGLiA Knurów.

Sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenna, techniczna- wynik zbiorczy

Celem wyznaczenia obszaru rewitalizacji, dokonano porównania wyników zbiorczych dla każdej ze sfer, poprzez nałożenie na siebie obszarów, w których występuje zjawisko koncentracji problemów. Mapka poniżej obrazuje układ przestrzenny wszystkich trzech sfer oraz wzajemne powiązania:

Rysunek 29 Obszar koncentracji zjawisk kryzysowych – wstępny obszar rewitalizacji

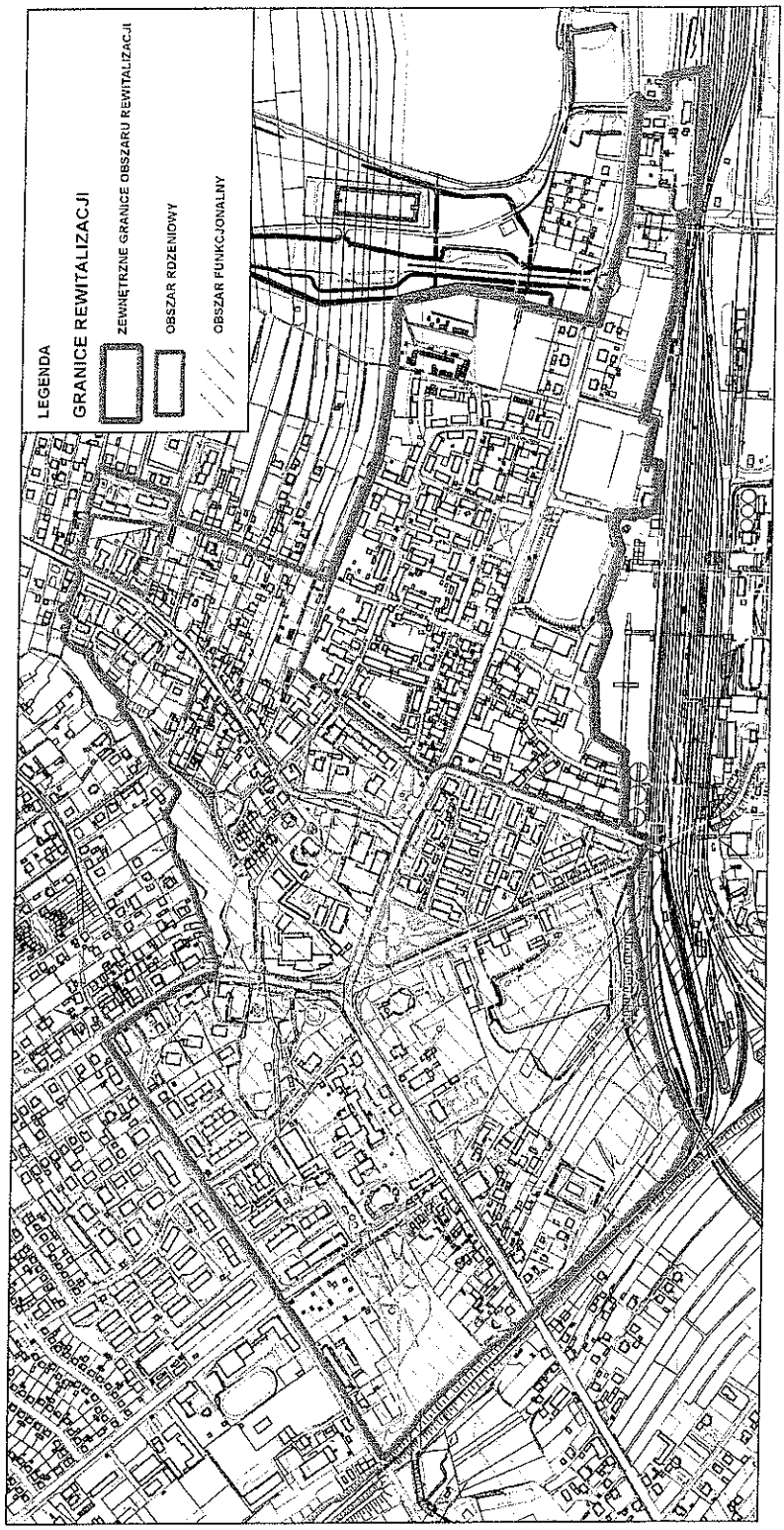

Źródło: Opracowanie własne

W oparciu o powyższe, po podsumowaniu analiz ilościowych wyznaczono następujące granice obszaru rewitalizacji, na który składa się obszar rdzeniowy (generator zjawisk kryzysowych) oraz obszar funkcjonalny (tereny powiązane kulturowo, przestrzennie i funkcjonalnie z obszarem rdzeniowym, odczuwające skutki negatywnych zjawisk

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rysunek 30 Granice obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Granice rewitalizowanego obszaru określone zastały poprzez opisanie przebiegu ich linii granicznych w oparciu o elementy topograficzne, takie jak: ulice, linie kolejowe, cieki wodne, granice administracyjne, granice obszarów zielonych. Obszar rewitalizacji został zdefiniowany poprzez wskazanie następujących ulic: wzdłuż ul. 1 Maja od skrzyżowania z ul. Wilsona do budynku przy ul. 1-go Maja 2, następnie wzdłuż północnej granicy terenów zielonych pomiędzy ul. 1-go Maja, Klasztorną i Karłowicza, północną granicą terenów zabudowy mieszkaniowej wzdłuż ul. Ks. Koziełka aż do skrzyżowania z ul. Karłowicza, wzdłuż ul. Karłowicza do ul. Sienkiewicza, wzdłuż przedłużenia ul. Kwitka w kierunku wschodnim do autostrady A1, wzdłuż autostrady A1 do ul. Dworcowej (na wysokości budynku przy ul. Dworcowej 38a)j, wzdłuż północnej granicy terenów KWK Knurów-Szczygłowice, następnie wzdłuż linii kolejowej w kierunku zachodnim do nasypu kolejowego w kierunku północnym, po przecięciu ul. Niepodległości na wysokości budynku nr 28a do ul. Wilsona, ul. Wilsona (numery nieparzyste) do skrzyżowania z ul. 1-go Maja.

Należy zauważyć, iż wyznaczony obszar jest w znacznej mierze terenem przestrzeni publicznych i obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w poprzednio obowiązującym LPR na lata 2010-2013. Obejmuje on wschodnią część miasta, tzw. Stary Knurów.

Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej oraz przestrzennej i środowiskowej, dla których zdecydowana większość wskaźników znacznie przewyższa średnią gminną.

5.4. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Wyznaczony obszar objęty działaniami rewitalizacji zamieszkiwany jest przez 4 918 osób, czyli 13,01% ogółu mieszkańców (37 796) miasta oraz zajmuje powierzchnię około 95 ha, co stanowi 2,8% całkowitej powierzchni gminy (3395 ha), mieści się więc w wyznaczonych przez ustawę o rewitalizacji górnych limitach obszarowo-ludnościowych.

Należy podkreślić, że w porównaniu do reszty gminy, jest to teren dość gęsto zaludniony, o zwartej zabudowie miejskiej. Granice rewitalizowanego obszaru przebiegają wzdłuż ciągów drogowych i pieszych a także terenów zielonych. Obszar rewitalizacji obejmuje najstarszą część miasta o charakterystycznej zabudowie robotniczej, odznaczającą się dużą liczbą

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

starych zasobów mieszkaniowych, powstałych na początku XX wieku. Trzon rewitalizowanego obszaru stanowi tzw. III Kolonia robotnicza.

Osiedla patronackie Starego Knurowa są cennym świadectwem rozwoju miast robotniczych na Górnym Śląsku. Wielki wpływ na dzieje i wygląd Knurowa miała działalność dwóch kopalń węgla kamiennego – „Kurów" i „Szczygłowice". Dla pracowników kopalni zbudowano w mieście osiedla patronackie, wśród których III Kolonia wyróżniała się szczególnie ciekawą architekturą. Zabudowę III Kolonii charakteryzuje rzadko spotykany układ przestrzenny i forma architektoniczna jednopiętrowych, liczących po kilka mieszkań obiektów mieszkalnych dla rodzin robotniczych. Stylistycznie nawiązują one do tradycyjnego budownictwa śląskiego oraz wzorów angielskich. III Kolonia Starego Knurowa należy do największych przedwojennych osiedli robotniczych na Górnym Śląsku. Wstępną koncepcję urbanistyczną tego obszaru wykonał urbanista światowej sławy, Karl Henrici. Po części z planów tych skorzystano podczas późniejszej budowie osiedla. III Kolonia powstała w latach 1903-1921 przy przecinającej Knurów drodze z Zabrza do Rybnika (dzisiejsza droga wojewódzka nr 921), na terenach ówcześnie wiejskich. Osiedle, przewidziane do realizacji w kilku etapach nie przybrało jednak ostatecznej formy. Zrealizowano jedynie część północną obejmującą 90 domów robotniczych, 5 domów urzędniczych oraz kilka obiektów towarzyszących, ujętych w prostokącie o wymiarach 600x250 m. Na obrzeżach osiedla wzniesiono domy noclegowe dla samotnych górników oraz obiekty użyteczności publicznej, jak np. magiel, dom kultury i konsum. Odpowiednikami wielkości III Kolonii są osiedla: „Borsig" w Zabrzu - Biskupicach oraz „Nowa Kolonia Robotnicza" w Bobrku.

Wraz z upływem czasu, w wyniku zaniedbań osiedla patronackie stanęły w obliczu postępującej dekapitalizacji i degradacji, stając się miejscem koncentracji niepożądanych zjawisk społecznych w mieście. Szczególnie silne zaniedbania na obszarze Starego Knurowa nastąpiły po 1989 roku, kiedy pojawiły się pierwsze impulsy restrukturyzacyjne związane z transformacją polskiej gospodarki. Zaniedbywana przez lata substancja mieszkaniowa i około mieszkaniowa osiedli patronackich oraz brak wystarczających funduszy na remonty i modernizacje stały się przyczyną upadku obszaru Starego Knurowa,.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Zabudowa III Kolonii w rej. ul.Słoniny

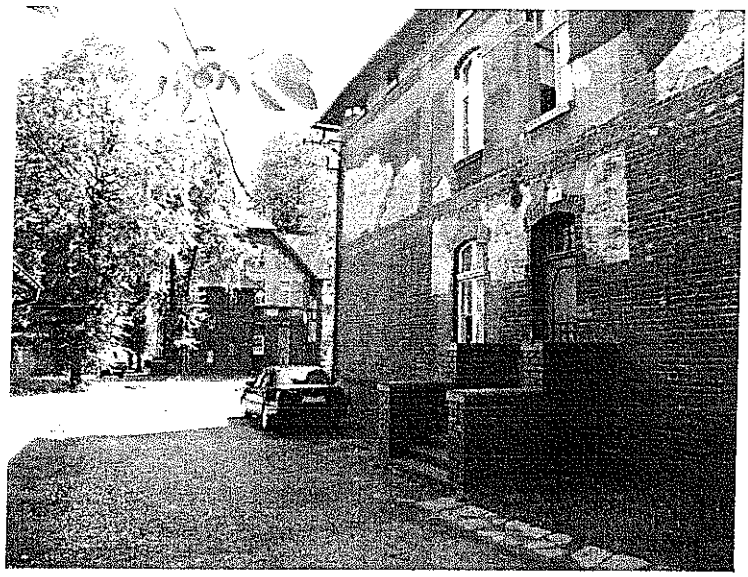
Wraz z upadkiem gospodarczym i dalszą degradacją przestrzenną, nastąpiły niekorzystne zmiany w sferze społecznej. Koncentracja zasobów socjalnych na terenie III Kolonii spowodowała zogniskowanie się na dość zwartym obszarze takich symptomów towarzyszących wykluczeniu społecznemu jak: bierność zawodowa, niezaradność życiowa, niski stopień poczucia własnej wartości, dziedziczenie biedy, przemoc w rodzinie, uzależnienia, akty wandalizmu.

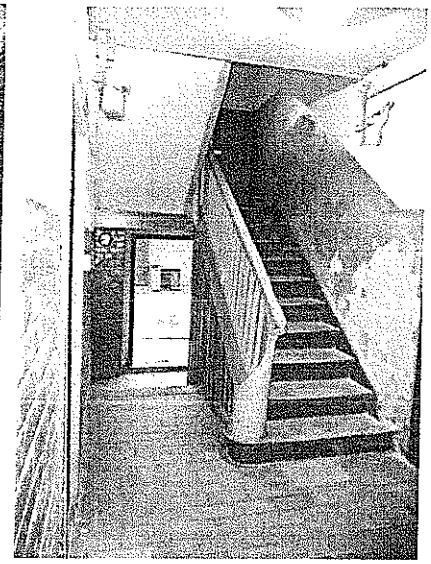

plac zabaw w rej. ul. Dworcowej i Sienkiewicza

Znacznym wyzwaniem jest więc zmiana postaw społecznych, wymagającej współpracy społeczności lokalnej oraz chęci zmian. Bez aktywnego włączenia się samych mieszkańców w proces zmian, zabiegi w poprawę jakości zasobów mieszkaniowych i infrastruktury publicznej będą jedynie powierzchowne, a ich pozytywny efekt jedynie krótkotrwały. Odpowiedzią na te wyzwania jest niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji, który zakłada aktywizację mieszkańców poprzez włączenie społeczne w proces planowania i decydowania o kierunkach działań rewitalizacyjnych .

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

stan zasobów mieszkaniowych w rej. Dworcowej 29-31 oraz ks. Koziełka 38-44

Obszar rewitalizacji w Planie Zagospodarowania Przestrzennego

Dla obszarów wybranych do rewitalizacji uchwalono plany zagospodarowania. Plany te dotyczą poszczególnych ulic i działek:

a) uchwała nr XXXIX/560/13 Rady Miasta Knurów z dnia 30 października 2013r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów dla obszaru położonego w rejonie szkoły, pomiędzy ul. ks. A. Koziełka i ul. A. Słoniny;

b) uchwała nr XXXVII/536/13 Rady Miasta Knurów z dnia 18 września 2013r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów dla obszaru położonego w rejonie ul. Dworcowej;

c) uchwała nr XLVI/679/10 Rady Miasta Knurów z dnia 21 kwietnia 2010r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów „Rejon III Kolonii" dla obszaru położonego przy skrzyżowaniu ulicy Dworcowej z ulicą Bolesława Prusa.

Na obszarze rewitalizowanym znajdują się następujące tereny:

- tereny zabudowy mieszkalnej wraz z usługami ją obsługującymi;
- tereny tras komunikacyjnych – drogi miejskie, szybkiego ruchu, tory kolejowe;

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

- tereny usługowe, w tym tereny rekreacji;
- tereny zielone miasta – parki, lasy, ogrody.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

6. Pogłębiona analiza problemów występujących na obszarze rewitalizacji

6.1. Przyczyny występowania problemów

Przypomnijmy, że w toku badań społecznych nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego, mieszkańcy Knurowa poprzez ankiety CAWI zostali poproszeni o ocenę ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych dzielnic/osiedli. Według nich, w najgorszym stanie znajdował się rejon Starego Knurowa (26,7% odpowiedzi „bardzo zły" oraz 3,0% odpowiedzi „zły"), a w jego ramach Rejon osiedla III Kolonia (21,8% odpowiedzi „bardzo zły").

Problemami o największej skali występowania były według badanych zły stan techniczny budynków mieszkalnych oraz degradacja środowiska, zanieczyszczenie powietrza. Najgorzej oceniana była oferta kulturalno-rozrywkowa (15,8% odpowiedzi „duża" i 2,0% odpowiedzi „bardzo duża" skala występowania problemu), infrastruktura transportowa, stan techniczny dróg, liczba parkingów (14,9% odpowiedzi „duża" skala występowania problemu) oraz oferta sportowo-rekreacyjna).

Najczęściej wskazywanym przez badanych negatywnym zjawiskiem dotyczącym ich miejsca zamieszkania, był zły stan dróg i chodników (9,3%, tj. 17 odpowiedzi) oraz brak kanalizacji (7,7%, tj. 14 odpowiedzi). Dość często wymieniali oni także brak terenów zielonych (4,4%), brak miejsc do zabawy dla dzieci oraz zły stan budynków mieszkalnych (po 3,3%).

Zaprezentowane wyżej wyniki badań społecznych odzwierciedlają opinię i odczucia mieszkańców o Starym Knurowie. Opinia ta znalazła potwierdzenie w diagnozie społeczno-gospodarczej, która wykazała największą koncentrację zjawisk negatywnych właśnie w tym rejonie miasta. Na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany i przypisano mu katalog problemów, określający dalszy kierunek działań naprawczych.

Po przeprowadzeniu dalszej delimitacji i wyznaczeniu obszaru rewitalizacji, należało usystematyzować zdobytą wiedzę i dokonać próby określenia przyczyn występowania problemów. Zestawienie to znajduje się poniżej. W ostatnim etapie uzyskany materiał badawczy poddano konsultacjom społecznym z udziałem interesariuszy, o czym szerzej mowa będzie w następnym podrozdziale.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Tabela 44 Identyfikacja przyczyn występowania zjawisk problemowych na obszarze rewitalizacji

<table>
<tr><th>Sfera</th><th>Problem ogólny</th><th>Problem szczegółowy</th></tr>
<tr><td rowspan="5">Sfera społeczna</td><td>Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców („starzenie się" społeczeństwa)</td><td>Nieatrakcyjne warunki do osiedlania się na terenie Starego Knurowa</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przyczyny występowania problemów: koncentracja problemów społecznych w rejonie zasobów socjalnych III Kolonii, niskie poczucie bezpieczeństwa, ogólnie zła opinia o dzielnicy, degradacja środowiska- zanieczyszczenie powietrza, niska jakość przestrzeni publicznej, zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych, brak uporządkowanych terenów pod zabudowę indywidualną, brak miejsc do spędzania czasu wolnego w sposób aktywny, słaba oferta kulturalno-rozrywkowa, słaba oferta sportowo-rekreacyjna</td></tr>
<tr><td>Problem ogólny</td><td>Problem szczegółowy</td></tr>
<tr><td>Strukturalne bezrobocie</td><td>Wysokie bezrobocie wśród osób młodych i osób o najniższym poziomie wykształcenia w obszarze zdegradowanym</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przyczyny występowania problemów: niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców, podporządkowanie lokalnego rynku pracy pobliskiej kopalni KWK Knurów i związany z tym brak dywersyfikacji ofert zatrudnienia, brak zainteresowania pracą przez osoby korzystające wyłącznie z pomocy społecznej, dziedziczenie negatywnych wzorców zachowań kulturowych przez młodzież z rodzin problemowych, stereotypowe postrzeganie roli kobiet w w życiu społeczno-zawodowym, brak programów wspierających aktywne wychodzenie z bezrobocia, brak programów aktywizujących osoby wykluczone społecznie, niska jakość estetyki miejskiej i stanu środowiska zniechęcająca do inwestowania w dzielnicy</td></tr>
</table>

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Problem ogólny	Problem szczegółowy
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego	Niska mobilność zawodowa mieszkańców Starego Knurowa
Przyczyny występowania problemów: koncentracja rodzin problemowych w zasobach socjalnych III Kolonii, bezradność opiekuńcza, brak programów aktywizujących osoby wykluczone społecznie, bezrobocie, bariera mentalna przed samozatrudnieniem, brak programów wspierających aktywne wychodzenie z bezrobocia, nie zadawalający dostęp do usług społecznych i zdrowotnych, brak instytucji wolontariatu, niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, mała liczba organizacji pozarządowych, niewystarczająca ilość pracowników socjalnych MOPS i asystentów rodziny	

Problem ogólny	Problem szczegółowy
Niski poziom bezpieczeństwa	Poczucie zagrożenia na terenie Starego Knurowa wynikające z mnogości drobnych rozbojów i kradzieży, aktów wandalizmu,
	Wysoki udział młodocianych wśród sprawców
Przyczyny występowania problemów: koncentracja rodzin problemowych w zasobach socjalnych na III Kolonii, dziedziczenie negatywnych wzorców kulturowych, brak klubów osiedlowych dla młodzieży, niska jakość infrastruktury publicznej- nieefektywne oświetlenie uliczne, brak monitoringu miejskiego, brak miejsc do spędzania czasu wolnego w sposób aktywny, słaba oferta kulturalno-rozrywkowa, słaba oferta sportowo-rekreacyjna	

Problem ogólny	Problem szczegółowy
Narastanie zjawisk patologicznych w rodzinie	Występowanie przemocy domowej wśród najuboższej części społeczeństwa

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

		Starego Knurowa
	Przyczyny występowania problemów: koncentracja rodzin problemowych w zasobach socjalnych na III Kolonii, brak programów aktywizacji społecznej, dziedziczenie negatywnych wzorców kulturowych, niski status materialny rodzin, uzależnienia, niewystarczająca ilość pracowników socjalnych MOPS i asystentów rodziny, brak lokalnych klubów osiedlowych i centrów wsparcia społecznego	
	Problem ogólny	**Problem szczegółowy**
	Narastanie zjawiska uzależnienia	Wysoki udział nieletnich z obszaru zdegradowanego w grupie osób uzależnionych od narkotyków
	Przyczyny występowania problemów: brak programów aktywizacji społecznej, dziedziczenie negatywnych wzorców kulturowych, bezrobocie, niski status materialny rodzin, nie zadawalający dostęp do usług społecznych i zdrowotnych, brak miejsc do spędzania czasu wolnego w sposób aktywny, słaba oferta kulturalno-rozrywkowa, słaba oferta sportowo-rekreacyjna	
	Problem ogólny	**Problem szczegółowy**
	Wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych	Nie zadawalający dostęp do usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych na terenie Starego Knurowa
	Przyczyny występowania problemów: niski status materialny osób niepełnosprawnych, brak instytucji wolontariatu, niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się problemem niepełnosprawności w rejonie Starego Knurowa, niewystarczająca ilość pracowników socjalnych MOPS Knurów i asystentów rodziny, negatywne stereotypy	

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

	o osobach niepełnosprawnych, bariery architektoniczne

Sfera gospodarcza	**Problem ogólny**	**Problem szczegółowy**
	Nie zadawalający poziom przedsiębiorczości	Spadek liczby podmiotów gospodarczych na obszarze zdegradowanym
	Przyczyny występowania problemów: brak programów wspierających aktywne wychodzenie z bezrobocia, brak narzędzi i zachęt finansowych dla osób pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą, monokultura zawodowa części mieszkańców związana z tradycją pracy w kopalni i związana z tym bariera mentalna przed samozatrudnieniem, wysoka konkurencja sieci handlowych i firm usługowych z sąsiednich miejscowości, niska jakość infrastruktury publicznej, zły stan techniczny dróg, niski poziom bezpieczeństwa, zła opinia o dzielnicy, słabo rozwinięta baza turystyczna	
Sfera przestrzenna i środowiskowa	**Problem ogólny**	**Problem szczegółowy**
	Niska jakość terenów publicznych	Niska jakość estetyki przestrzeni publicznej w rejonie III Kolonii
		Duża liczba niezagospodarowanych przestrzeni
	Przyczyny występowania problemów: degradacja środowiska naturalnego przez funkcjonującą kopalnię, niezagospodarowane tereny postindustrialne pobliskiej KWK Knurów, zły stan techniczny dróg i niedostosowanie głównej arterii komunikacyjnej- ul.Dworcowej (DW 921) do narastającego natężenia ruchu, niewystarczająca ilość parkingów, niefunkcjonalne rozwiązania urbanistyczne sprzed 100 lat, brak wystarczających środków na kompleksowy remont i modernizację ciągów pieszych i jezdnych, brak miejsc do spędzania czasu wolnego w sposób aktywny, słaba oferta kulturalno-rozrywkowa, słaba oferta sportowo-rekreacyjna	

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

	Zanieczyszczenie powietrza niską emisją	Niski standard techniczny zasobów mieszkaniowych II i III Kolonii
		Niski status materialny części społeczeństwa ograniczający możliwość inwestowania w nowoczesne rozwiązania grzewcze
	Przyczyny występowania problemów: zaawansowany wiek budynków, przestarzałe rozwiązania funkcjonalne i technologiczne, zaniedbania i zaniechania remontowe, brak miejskiej sieci ciepłowniczej, niewystarczające środki publiczne na remonty budynków oraz wsparcie prywatnych właścicieli budynków, niska edukacja ekologiczna części mieszkańców, ograniczony rozwój gospodarczy dzielnicy, wysokie nasycenie dzielnicy zasobami socjalnymi z lokatorami o niskim statusie materialnym	
	Obecność szkodliwych substancji w infrastrukturze mieszkalnej (azbest)	Niewystarczający poziom edukacji ekologicznej społeczności lokalnej
		Niski status materialny części społeczeństwa ograniczający możliwości remontowe
	Przyczyny występowania problemów: ograniczony rozwój gospodarczy dzielnicy, wysokie nasycenie dzielnicy zasobami socjalnymi z lokatorami o niskim statusie materialnym, zaawansowany wiek budynków, przestarzałe rozwiązania funkcjonalne i technologiczne, zaniedbania i zaniechania remontowe, niewystarczające środki publiczne na remonty budynków oraz wsparcie prywatnych właścicieli budynków, niska jakość programów edukacyjnych i akcji informacyjnych pogłębiających wiedzę ekologiczną mieszkańców	
	Problem ogólny	**Problem szczegółowy**
	Zły stan techniczny zasobów	Koncentracja zasobów o najniższym

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

<table>
<tr><td rowspan="5">Sfera techniczna</td><td rowspan="3">mieszkaniowych</td><td>standardzie na obszarze IIII Kolonii</td></tr>
<tr><td>Degradacja estetyki przestrzeni publicznej</td></tr>
<tr><td>Degradacja środowiska- zanieczyszczenie powietrza wskutek niskiej emsji</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przyczyny występowania problemów: zaawansowany wiek budynków, przestarzałe rozwiązania funkcjonalne i technologiczne, zaniedbania i zaniechania remontowe w okresie pełnienia funkcji administratora przez kopalnię, niewystarczające środki publiczne na remonty budynków oraz wsparcie prywatnych właścicieli budynków, niska efektywność energetyczna budynków, tradycyjne piece węglowe</td></tr>
<tr><td>Problem ogólny</td><td>Problem szczegółowy</td></tr>
<tr><td>Nadmierna koncentracja zasobów socjalnych w jednej dzielnicy</td><td>Nasilenie zjawiska dekapitalizacji budynków socjalnych III Kolonii</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przyczyny występowania problemów: ograniczona ilość komunalnych budynków wielorodzinnych i związany z tym brak dywersyfikacji w polityce mieszkaniowej miasta, zły stan techniczny budynków Starego Knurowa sprzyjający tworzeniu zasobów socjalnych (o najniższym standardzie), przenoszenie problemów i złych wzorców zachowań przez najemców otrzymujących przydział na lokal socjalny, niemożność likwidacji zasobów socjalnych (ustawowy obowiązek gminy utrzymywania zasobów socjalnych)</td></tr>
</table>

6.2. Konsultacje społeczne w diagnozie problemowej

Badania ankietowe

Konsultacje społeczne odbyły się również w formie ankiety elektronicznej w celu pogłębienia znajomości opinii społeczności lokalnej na temat rewitalizacji obszaru Starego Knurowa. Mieszkańców zapytano o skalę występowania problemów społecznych, m.in.: bezrobocia, uzależnień, ubóstwa, przestępczości, przemocy w rodzinie, złych stosunków sąsiedzkich czy

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

braku zaangażowania w życie środowiska lokalnego. Zapytano ich także o działania, jakie powinno się podjąć w celu minimalizacji tych problemów. Następnie wymienione zostały przedsięwzięcia, z których badani mieli wybrać te najpilniejsze.

Respondentów zapytano o skalę występowania poszczególnych problemów społecznych na terenie Starego Knurowa. W pytaniach przyjęto skalę, gdzie:

0 - nie mam zdania

1 – problemy nie występują

2 – problemy występują

3 – problemy są bardzo nasilone

Większość badanych (64,4%, tj. 47 osób) uznała, że na terenie Starego Knurowa występuje problem **bezrobocia**, nie jest on jednak bardzo nasilony. Za większym natężeniem problemu opowiedziało się 23,3%, tj. 17 osób. 4 osoby (5,5%) miało zdanie przeciwne i twierdziło, że problem bezrobocia na terenie Starego Knurowa nie istnieje. 6,8% (5 osób) nie miało na ten temat zdania. Podobnie jak w przypadku problemu bezrobocia, ponad połowa respondentów (61,6%, tj. 45 osób) uważała, że zjawisko **ubóstwa** występuje na obszarze Starego Knurowa. 26,0% (19 osób) twierdziło, że problem ten jest bardzo nasilony, natomiast 5 osób (6,8%) uważało, że problem ubóstwa na tym terenie nie występuje. 5,5% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Innym problemem poruszonym w ankiecie było zjawisko **przestępczości** (zaliczono tu m.in. rozboje, kradzieże czy chuligaństwo). Nieco ponad połowa respondentów (52,8%, tj. 38 osób) twierdziła, że problem przestępczości istnieje na omawianym terenie. 37,5% (27 osób) uważała, że problem ten jest bardzo nasilony. 5,6% (4 osoby) nie zauważyły, by takie działania miały miejsce, natomiast 3 osoby (4,2%) nie potrafiły odpowiedzieć na to pytanie.

Badanych zapytano o skalę występowania **problemu przemocy w rodzinie lub szkole**. Wiele osób twierdzi, że są to problemy, których „nie widać", toczą się za zamkniętymi drzwiami, nie są więc w stanie określić natężenia zjawiska, dlatego też 13,9% (10 osób) wstrzymało się od odpowiedzi. 11 osób (15,3%) twierdziło, że taki problem na terenie Starego Knurowa nie występuje. Nieco ponad połowa (55,6%, tj. 40 osób) zjawisko przemocy dostrzega, a 15,3% (11 osób) uważa je za problem bardzo nasilony. Blisko połowa respondentów (47,9%, tj. 35 osób) uważała, że **problem uzależnień** na terenie Starego Knurowa jest bardzo nasilony.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Nieco mniejszy odsetek (42,5%, tj. 31 osób) zauważał problem uzależnień, jednak nie uważał, że jego natężenie jest bardzo duże. Jedynie 2,7% badanych (2 osoby) twierdziło, że omawiane zjawisko na omawianym obszarze nie występuje. 5 osób (6,8%) wstrzymało się od odpowiedzi.

Odpowiedzi na pytanie o **bezradność opiekuńczo-wychowawczą** (w tym w rodzinach wielodzietnych) były dość podobne. 9,6% badanych (7 osób), uważało, że na terenie Starego Knurowa nie ma problemu bezradności. Po 37,0%, tj. 27 osób, twierdziło, że problem występuje lub jest bardzo nasilony. Aż 16,4% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Połowa respondentów (50,7%, tj. 36 osób) uważała, że na omawianym terenie występuje **zjawisko samotnego macierzyństwa**. Niespełna 1/5 (18,3%, tj. 13 osób) twierdziła, że problem ten w ogóle nie występuje, zaś 15,5% (11 osób) uważała przeciwnie, że zjawisko to jest bardzo nasilone. Dość duży odsetek 15,5% osób nie miał na ten temat zdania.

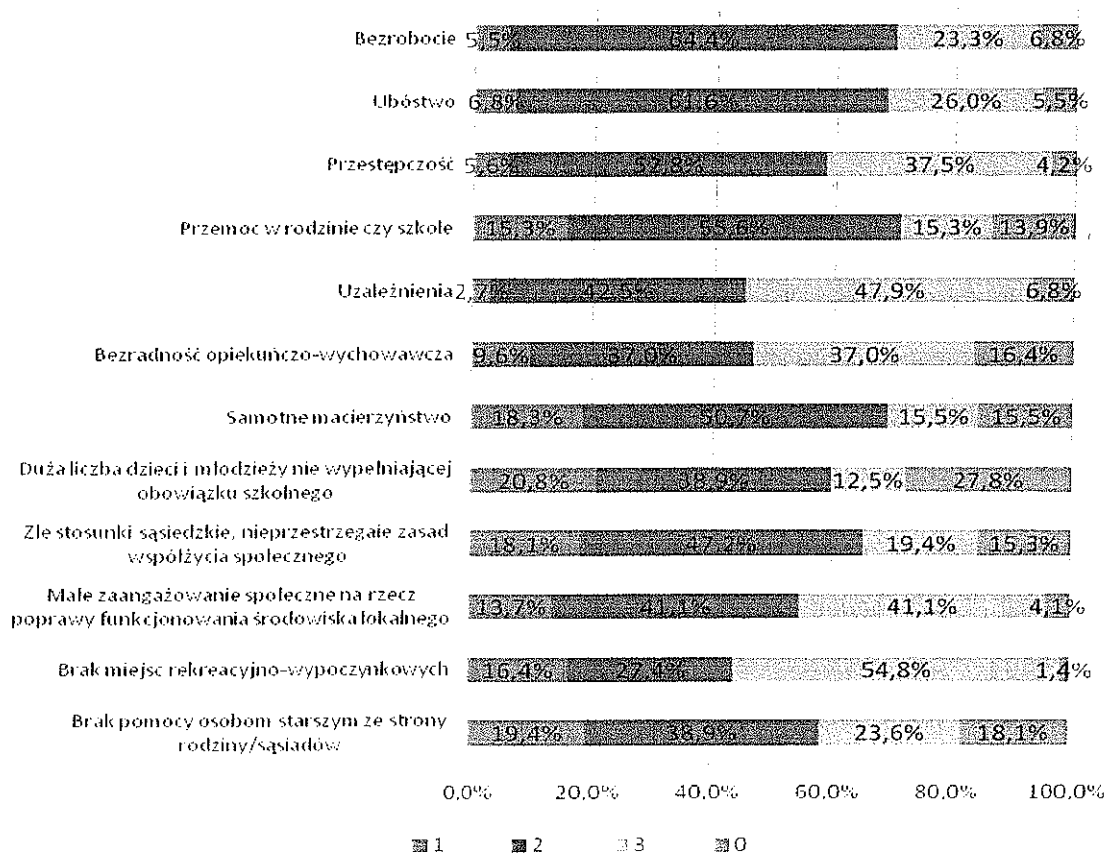
Badanych zapytano także o **zjawisko dużej liczby dzieci i młodzieży nie wypełniającej obowiązku szkolnego**. Respondenci mieli problem z odpowiedzią na to pytanie, ich zaznaczenia były rozrzucone po całej dostępnej skali zaznaczeń. 20,8%, tj. 15 osób twierdziło, że taki problem w ogóle nie występuje na terenie Starego Knurowa. 1/5 (20,8%) odpowiedzi wskazywała na istnienie problemu niewypełniania obowiązku szkolnego, zaś kolejne 12,5% (tj. 9 wskazań) na natężoną siłę jego oddziaływania. Aż 27,8% (tj. 20) nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Prawie połowa respondentów (47,2%, tj. 34 osoby) uważały, że na terenie Starego Knurowa występują **złe stosunki sąsiedzkie**, nie przestrzega się też zasad współżycia społecznego. 19,4 %, tj. 19 osób twierdziło, że problem ten jest nasilony. Nieco mniejszy odsetek 18,1% takiego problemu nie zauważał, zaś 15,3% (11 osób) nie miało na ten temat zdania.

Respondentów zapytano także o skalę występowania **problemu małego zaangażowania społecznego na rzecz poprawy funkcjonowania środowiska lokalnego** na terenie Starego Knurowa. Aż 82,2% badanych widziało problem braku zaangażowania. Połowa z nich (41,1%, tj. 30 osób) uważała, że zjawisko to osiągnęło duże natężenie i niekorzystnie wpływa na funkcjonowanie środowiska lokalnego. 13,7% osób nie stwierdziła takiego problemu na obszarze Starego Knurowa. 3 osoby nie potrafiły odpowiedzieć na to pytanie.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Badani wypowiedzieli się również na temat problemu **braku miejsc rekreacyjno-sportowych** na terenie Starego Knurowa. Ponad połowa z nich (54,8%, tj. 40 osób) uważała, że skala natężenia tego problemu jest duża. Nieco ponad 1/4 ankietowanych (27,4%, tj. 20 osób) potwierdziła występowanie zjawiska, zaś 16,4% (12 osób) takiego problemu nie zauważyła. Jedna osoba nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie. Podobnie jak w przypadku zjawiska dużej liczby dzieci i młodzieży nie wypełniającej obowiązku szkolnego, respondenci mieli problem z odpowiedzią na pytanie o skalę problemu **braku pomocy osobom starszym ze strony rodziny lub sąsiadów**. Największy odsetek (38,9%, tj. 28 osób) stwierdził, że problem ten występuje. 23,6% uważał ten problem na poważny, zaś 19,4% twierdziło, że taki problem na terenie Starego Knurowa nie istnieje. Niespełna 1/4 badanych (18,1%) nie miała na ten temat zdania.

Wykres 50 Skala występowania poszczególnych problemów społecznych na terenie Starego Knurowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Badanych poproszono także o wymienienie i opisanie działań, jakie należałoby podjąć w celu minimalizacji problemów wymienionych w pytaniu pierwszym. Odpowiedzi respondentów były bardzo różne, jednak część działań powtórzyła się w kilku propozycjach.

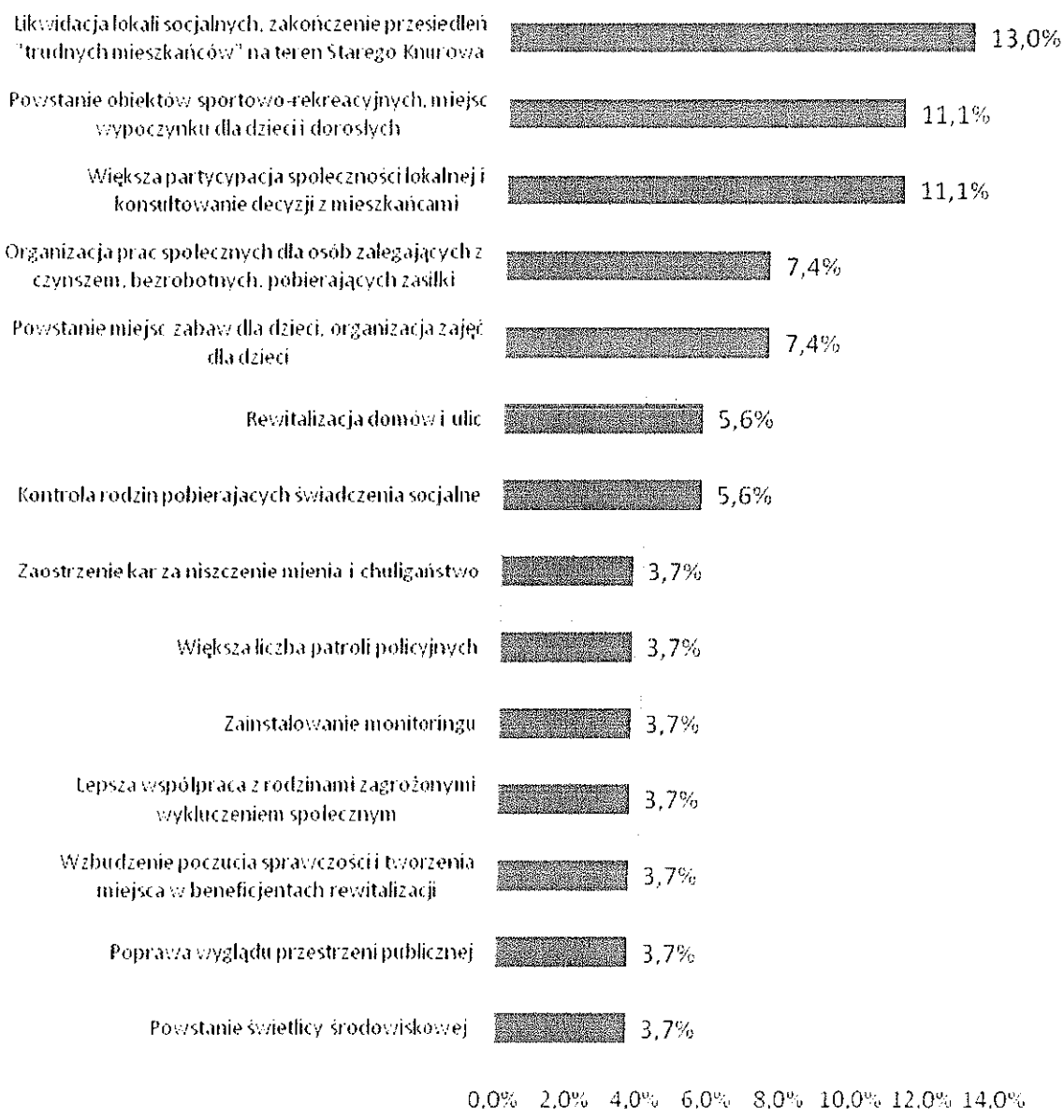
Według respondentów, zjawiskiem, które generuje bardzo dużą liczbę problemów w pytaniu pierwszym, jest przesiedlanie na teren Starego Knurowa osób niepłacących czynszów, często borykających się z różnorodnymi problemami społecznymi. 13,0% badanych jako działanie minimalizujące wymienione wyżej problemy społeczne wskazało likwidację lokali socjalnych, a co ważniejsze, zakończenie dalszych przesiedleń problemowej społeczności na teren Starego Knurowa. 7,4% uważało też, że dla osób zalegających z czynszem, pobierających zasiłek (które w znacznej mierze pokrywają się z osobami zamieszkującymi lokale socjalne) oraz bezrobotnych powinny być organizowane prace społeczne, dzięki którym „odpracowałyby" pobierane świadczenia i przyczyniłyby się do poprawy funkcjonowania lokalnego środowiska. 5,6% ankietowanych uważało także, że powinna zostać zwiększona kontrola rodzin pobierających zasiłki tak, by uniemożliwić im jednoczesne korzystanie z pomocy i pracę „na czarno". 11,1% badanych za działanie mające ogromny wpływ na minimalizację problemów uznała wzrost partycypacji społeczności lokalnej oraz konsultowanie decyzji z mieszkańcami. Podobne rozwiązanie podało 3,7% proponujących wzbudzenie sprawczości w beneficjentach rewitalizacji tak, by mieli oni poczucie, że sami zrobili coś na rzecz swojego środowiska. Oba działania wiążą się ze ścisłą współpracą Urzędu Gminy z lokalną społecznością. Mieszkańcy chcą mieć poczucie, że ich zdanie i działania są zauważane i doceniane, chcą mieć realny wpływ na swoje otoczenie.

Kolejnym wątkiem poruszanym w odpowiedziach jest powstanie miejsc aktywizacji i integracji. 11,1% badanych proponowało powstanie obiektów sportowo-rekreacyjnych, gdzie będą mogły wypoczywać zarówno dzieci jak i dorośli. 7,4% ograniczyło swoje propozycje do powstania placów zabaw dla dzieci a także organizacji zajęć dla nich. 3,7% respondentów uważało, że powinna powstać świetlica środowiskowa, gdzie mogłyby przebywać dzieci, gdy rodzice będą w pracy. Ankietowani proponowali również działania związane z poprawą bezpieczeństwa. Po 3,7% wskazań otrzymały działania polegające na zaostrzeniu kar dla chuliganów, zwiększenia liczby patroli policyjnych oraz instalacji monitoringu na terenie Starego Knurowa.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Część osób uznała, że potrzebne są działania w sferze przestrzennej. Uważają one, że w celu minimalizacji omawianych problemów należałoby zrewitalizować budynki mieszkalne i ulice (5,6%), zaś 3,7% badanych wskazało na potrzebę poprawy wyglądu przestrzeni publicznej.

Wykres 51 Jakie działania należałoby podjąć w celu minimalizacji wymienionych problemów? Odpowiedzi nie sumują się do 100%.

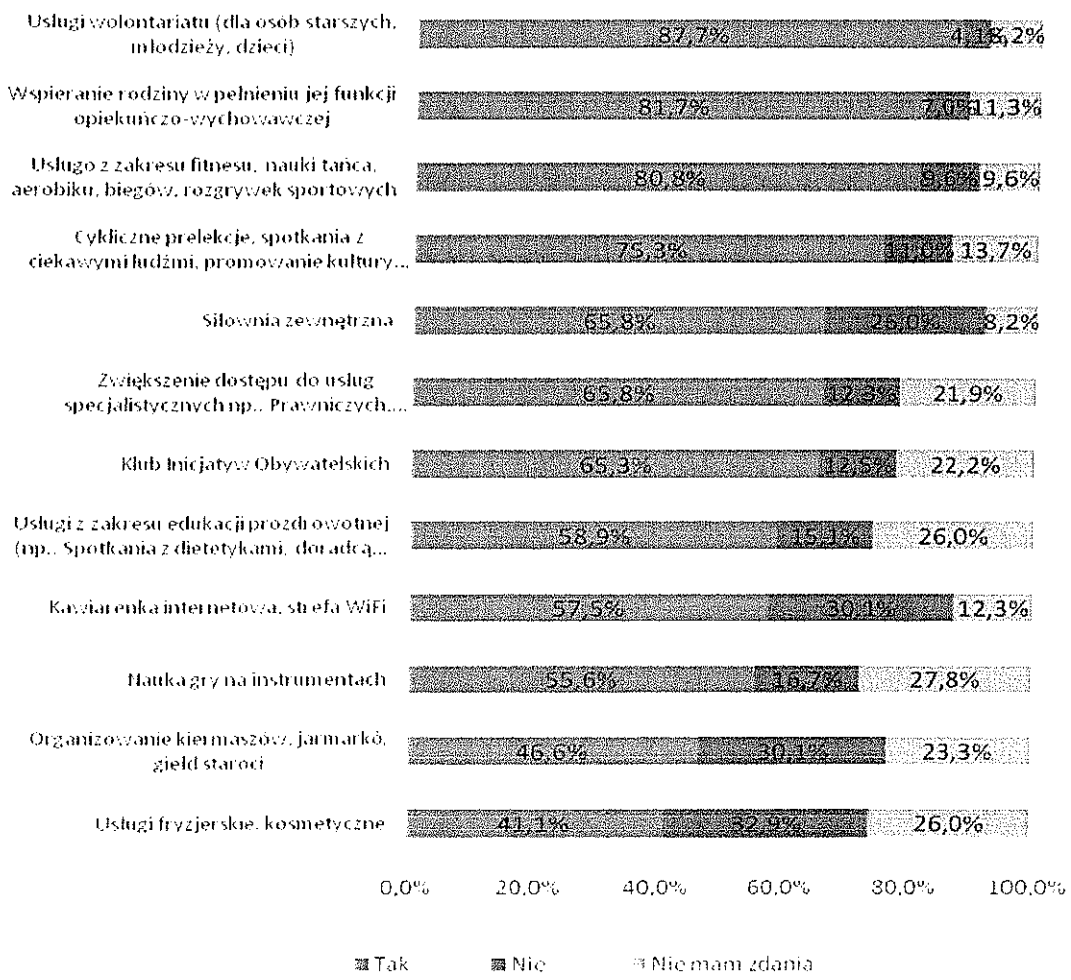
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS.

Badanych zapytano także o przedsięwzięcia, które ich zdaniem powinny zostać w najbliższym czasie zrealizowane na terenie Starego Knurowa. Według największego odsetka (87,7%) na omawianym obszarze powinny być realizowane usługi wolontariatu. Takie usługi dotyczyłyby osób starszych, młodzieży i dzieci i polegałyby np. na pomocy w odrabianiu zadań

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

domowych. Taka sama liczba osób twierdziła, ze potrzebne jest wspieranie rodziny w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Nieco mniejszy odsetek (80,8%) zauważył potrzeby z zakresu usług sportowych i rekreacyjnych, tzn. fitnessu, nauki tańca, aerobiku, biegów czy rozgrywek sportowych. Najmniejsze zapotrzebowanie respondenci zgłosili na usługi fryzjerskie i kosmetyczne (41,1%), organizacji kiermaszów, jarmarków i giełd staroci (46,6%) oraz nauki gry na instrumentach (55,6%). Innymi wymienianymi przez nich przedsięwzięciami było stworzenie miejsca zabaw dla dzieci, organizacji wydarzeń społecznych (np. cykliczny dzień sąsiada), organizacji zajęć dla osób starszych i niepełnosprawnych czy powstanie Klubu Osiedlowego, który integrowałby lokalną społeczność.

Wykres 52 Które przedsięwzięcia w najbliższym czasie powinny być zorganizowane na terenie Starego Knurowa?

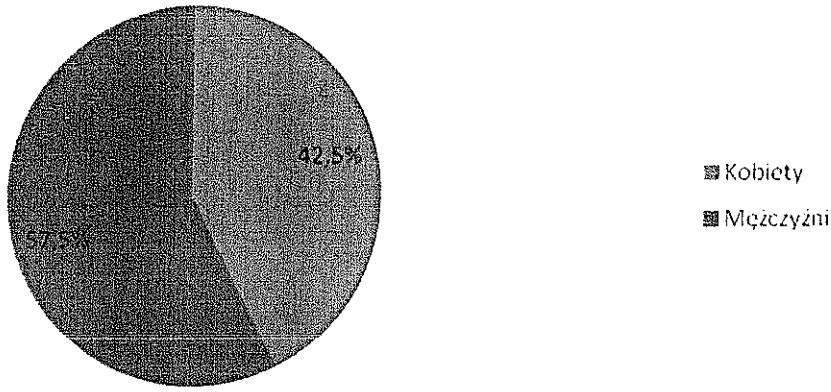
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Metryczka:

W badaniu wzięły udział łącznie 73 osoby. 57,5% z nich stanowili mężczyźni, zaś 42,5% (31 osób) stanowiły kobiety.

Wykres 53 Płeć respondentów.

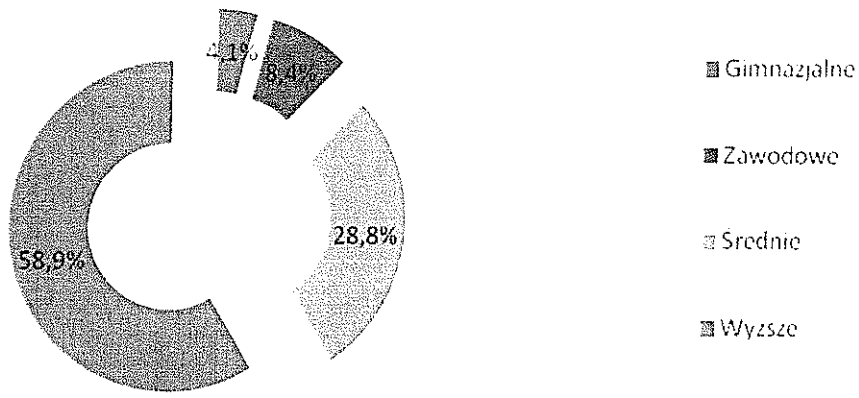

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS.

Ponad połowę ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (58,9%). Znaczny odsetek stanowili również respondenci posiadający wykształcenie średnie (28,8%, tj. 21 osób). Pozostałą część badanych stanowiły osoby o wykształceniu zawodowym (8,2%, tj. 6 osób) oraz gimnazjalnym (4,1%, tj. 3 osoby).

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

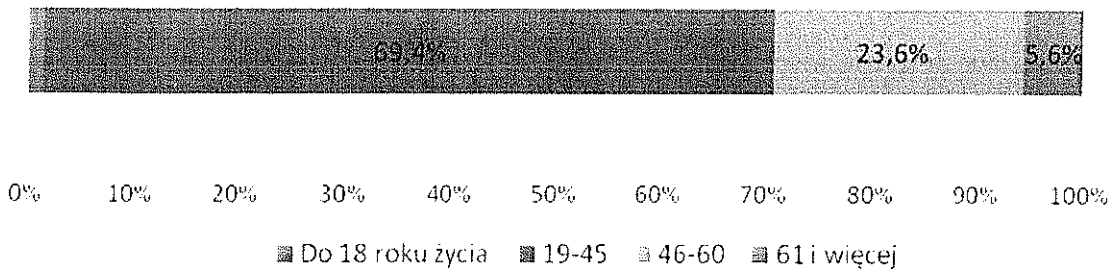
Wykres 54 Wykształcenie respondentów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS.

Respondentów poproszono o podanie wieku. Większość znajdowała się w przedziale wiekowym 19-45 lat (69,4%, tj. 50 osób). Dość duży odsetek stanowiły także osoby w wieku 45-60 lat (23,6%, tj. 17 osób). Osoby starsze, powyżej 61 roku życia stanowiły 5,6%, natomiast osoby młode, mające 18 lub mniej lat reprezentowała jedna osoba.

Wykres 55 Wiek respondentów

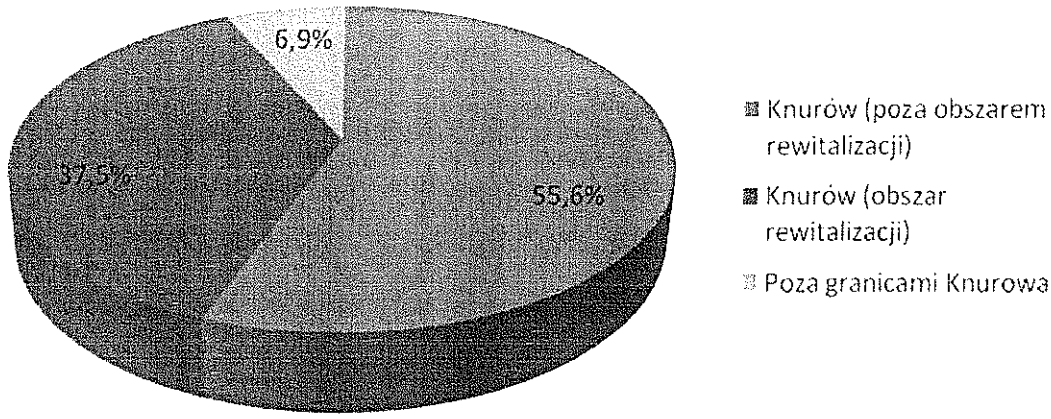

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS.

Badanych spytano także o miejsce zamieszkania. Nie wszystkie osoby biorące udział w ankiecie mieszkają na terenie Starego Knurowa, nie oznacza to jednak, że nie znają tego terenu. Na obszarze tym mogą pracować, uczyć się, korzystać z oferowanych prze niego usług czy miejsc rekreacyjnych. Ponad połowa respondentów (55,6%, tj. 40 osób) mieszka w Knurowie, lecz poza obszarem rewitalizacji. 27 osób (37,5%) zna rewitalizowany obszar najlepiej, ponieważ na nim mieszka. Ankietowani spoza granic Knurowa stanowili 6,9% wszystkich badanych osób.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Wykres 56 Miejsce zamieszkania respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez MOPS

Spotkania konsultacyjne

Negatywne zjawiska są dostrzegane przez społeczność lokalną, zwłaszcza zaś przez mieszkańców samej III Kolonii. Mieszkańcy biorący udział w otwartych spotkaniach i warsztatach opowiedzieli się za koniecznością poprawy estetyki istniejących zabudowań, z uwzględnieniem renowacji historycznego osiedla pogórniczego i poprawy infrastruktury drogowej. Mieszkańcy wskazali również na deficyt miejsc rekreacyjnych i brak zagospodarowania wolnych przestrzeni. Wśród problemów społecznych szczególnie uwidaczniających się na osiedlu wskazywano bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, bezradność w sprawach wychowawczych, niewystarczającą liczbę podmiotów gospodarczych mogących dać zatrudnienie mieszkańcom oraz brak inicjatyw aktywizujących zawodowo mieszkańców osiedla.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

6.3. Uwagi i wnioski zgłoszone podczas konsultacji społecznych

Interesariusze podkreślali że w pierwszej kolejności powinno się zrewitalizować infrastrukturę drogową - niefunkcjonalny i niedostosowany do aktualnej liczby samochodów układ komunikacyjny oraz zły stan dróg i ciągów dla pieszych powoduje dyskomfort zamieszkania i stwarza niebezpieczeństwo wypadków i urazów wśród dzieci i osób starszych:

- zmodernizować ul. Dworcową – utworzyć lewoskręty dla kierowców skręcających w ul. Ogrodową i Koziełka,
- naprawić ul. Damrota
- wykonać nawierzchnię asfaltową oraz wyremontować chodniki i oświetlenie uliczne wzdłuż ul. Ogrodowej,
- naprawić jezdnię w rej. ul. Poniatowskiego 7,9,10,
- wyremontować i uzupełnić brakujące chodniki wzdłuż ul.Słoniny
- naprawić chodnik wzdłuż ul.Poniatowskiego od numeru 2 do 6
- odgrodzić ul. Dworcową od skweru miejskiego z miejscem zabaw dla dzieci barierkami oraz pasem zieleni
- poprawić funkcjonalność sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ul. Niepodległości i Szpitalnej

Społeczność lokalna domaga się przyspieszenia remontów budynków mieszkalnych na terenie III Kolonii. Jest to postulat generalny, dotyczący wykonania najistotniejszych prac remontowych, wpływających na jakość życia i stan zdrowia mieszkańców:

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

- uzupełnienie stolarki drzwiowej i okiennej, osuszenie piwnic, ścian i stropów, naprawa dachów, udrożnienie przewodów kominowych, wymiana instalacji elektrycznej, naprawa schodów
- zagospodarowanie wewnętrznych placów, uzupełnienie dojść pieszych do budynków w rej. ul. Sienkiewicza 2, Kościuszki 1,4,5,11, Mickiewicza 9,13, Dworcowa 29-33 oraz 30-34

Widoczna jest degradacja środowiska – zanieczyszczenie powietrza, co stanowi niebezpieczeństwo dla mieszkańców i użytkowników terenu gminy.

Miasto powinno zainwestować w tereny zielone, zadbać o estetykę parków oraz doświetlić: tereny publiczne i zamontować monitoring:

- zrewitalizować skwer w rej. ul.Dworcowej/Kopernika- wybudować plac zabaw, nowe oświetlenie, monitoring, zadaszoną siłownię zewnętrzna, nowe alejki, ławki, kosze na śmieci, boiska rekreacyjne

W ramach konsultacji społecznych, bardzo często podnoszonym zarzutem była kwestia nieuporządkowanych przestrzeni publicznych, nieestetycznych placów, działek, zużytych elementów małej architektury:

- zagospodarować plac po byłym budynku przy ul. Słoniny 23 np. wybudować plac parkingowy
- nasadzić zieleń ozdobną, iglaki itp. na wysepce ronda przy zjeździe z autostrady A1
- naprawić betonowe ogrodzenie boiska treningowego KS Concordii lub wymienić na na nowe-bardziej estetyczne

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Zwracano także uwagę na konieczność zwiększenia ilości miejsc parkingowych przy Urzędzie Miasta Knurów. Obecnie interesanci nie mają jak zaparkować auta- wszystkie miejsca są zajęte.

Podczas spotkania konsultacyjnego z organizacjami pozarządowymi podniesiono brak zaplecza lokalowego dla organizacji pozarządowych (chodzi o obiekt poza sezonem plenerowym, wyposażony w media), brak klubów osiedlowych, miejsc spotkań dla młodzieży, seniorów.

Na podstawie opinii wyrażonych w ankietach, na niezadawalającym poziomie oceniana jest też oferta sportowo-rekreacyjna i kulturalna miasta, brak działań animacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych, co niekorzystnie wpływa na ich sprawność fizyczną i integrację ze społecznością lokalną.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

7. Analiza SWOT

Mając wiedzę na temat problemów i źródeł ich powstawania na obszarze rewitalizacji, można było przeprowadzić analizę SWOT celem wyznaczenia czynników mających decydujący wpływ na proces rewitalizacji Gminy Knurów w ujęciu:

- mocnych stron – rozumianych jako potencjał społeczno-gospodarczy obszaru rewitalizacji, stanowiący podstawę do realizacji zaplanowanych działań;
- słabych stron – czyli zjawisk zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji, ograniczających lub osłabiających efekty wdrożenia zaplanowanych działań;
- szans - czynników wynikających z uwarunkowań zewnętrznych, stwarzających szansę skutecznej realizacji zaplanowanych działań;
- zagrożeń – zespołu zjawisk i uwarunkowań zewnętrznych, niosących ze sobą ryzyko negatywnego wpływu na realizację zaplanowanych działań (tzw. wyzwania).

Analiza strategiczna została przeprowadzona z uwzględnieniem 3 podstawowych sfer, istotnych z punktu widzenia efektywności procesu rewitalizacji tj. sfery społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Zestawienie czynników powstało w oparciu o diagnozę ilościowo-jakościową obszaru rewitalizacji, wizyty studyjne oraz na podst. konsultacji społecznych przeprowadzonych w formie spotkania warsztatowego z udziałem liderów społecznych i przedstawicieli instytucji publicznych, ważnych dla tej części miasta. W toku analizy opierano się na założeniu, że czynniki wewnętrzne w postaci mocnych i słabych stron, mają swoje bezpośrednie źródło w obszarze rewitalizacji i są uwarunkowane aktywnością lub jej brakiem ze strony interesariuszy procesu rewitalizacji (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, podmioty publiczne i prywatne). Za czynniki zewnętrzne, rozumiane jako szanse i zagrożenia, uznano niezależne od interesariuszy uwarunkowania gospodarcze, prawne i środowiskowe, które potencjalni interesariusze procesów rewitalizacyjnych mogą jedynie wykorzystywać lub ich unikać.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Tabela 45 Analiza SWOT

SFERA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• **rozwinięta infrastruktura edukacyjna** • **silne więzi społeczne członków lokalnej wspólnoty** • **zaufanie społeczne** • **przywiązanie do tradycji** • **rozwinięta sieć sanitarno-kanalizacyjna** • **dobrze zorganizowany system gospodarki odpadami**	• negatywne trendy demograficzne • słabo rozwinięty wolontariat • niska aktywność mieszkańców w życiu społecznym • negatywne stereotypy i zły wizerunek dzielnicy • niedostateczny poziom edukacji kierunkowej • brak oferty rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży
SZANSE	ZAGROŻENIA
• **bliskość ośrodków miejskich, kształcących wykwalifikowaną kadrę** • **dostęp do koncepcji, rozwiązań i instrumentów wdrażania procesów rewitalizacji (tzw. dobre praktyki)** • **korzystne trendy w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego (upodmiotowienie członków lokalnej społeczności w procesach decyzyjnych)** • **rozwój instytucji wspierających trzeci sektor** • **rozwój branży turystycznej związanej z obiektami postindustrialnymi** • **inwestycje drogowe poprawiające bezpieczeństwo komunikacyjne**	• starzenie się społeczeństwa • system zasiłków społecznych sprzyjający bierności zawodowej • ograniczenia inwestycyjne obiektów objętych ochrona konserwatorską • duże uzależnienie przyszłości dzielnicy od dalszego funkcjonowania kopalni • zanieczyszczenie środowiska, w szczególności niska jakość powietrza
SFERA PRZESTRZENNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• **bliskość centrum miasta** • **łatwy dojazd do autostrady A1** • **zwarty układ urbanistyczny osiedli robotniczych** • **walory architektoniczne zabudowy**	• niski poziom estetyki przestrzeni publicznej • brak reprezentacyjnego centrum, stanowiącego wizytówkę dzielnicy • niezadawalający stan techniczny

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

mieszkaniowej kolonii robotniczych • **efektywnie funkcjonujące spółdzielnie mieszkaniowe** • **nasycenie dzielnicy przydomowymi terenami zielonymi (ogrodami)**	infrastruktury komunalnej (jezdnie, chodniki, miejsca parkingowe) • niedoinwestowanie budynków komunalnych • niska przepustowość ulicy Dworcowej w godzinach szczytu komunikacyjnego • brak ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych duża koncentracja lokali socjalnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
• **wzrost wielkości funduszy dostępnych na rozwój miasta** • **objęcie obszaru rewitalizacji zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** • **dostęp do koncepcji, rozwiązań i instrumentów wdrażania procesów rewitalizacji (tzw. dobre praktyki)** • **wsparcie legislacyjne oraz instytucjonalne w zakresie rewitalizacji (Krajowa Polityka Miejska, Regionalna Polityka Miejska oraz Narodowy Program Rewitalizacji)**	• brak wolnych terenów publicznych, nadających się do zagospodarowania na cele miejskie • ograniczone możliwości prawne wywierania wpływu na zachowania inwestycyjne właścicieli nieruchomości • postępująca dezurbanizacja ośrodków miejskich (wyższa atrakcyjność mieszkaniowa terenów podmiejskich)
SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• **Usługi doradztwa dla sektora MSP ze strony Fundacji Rozwoju Lokalnego w Knurowie** • **stosunkowo dobrze rozwinięta sieć handlowa** • **rodzinny profil podmiotów gospodarczych** • **możliwość wypromowania III Kolonii jako produktu lokalnego** • **otwarcie lokalnego rynku usług na**	• brak kooperacji pomiędzy lokalnymi podmiotami gospodarczymi • brak uzbrojonych, wolnych terenów inwestycyjnych • degradacja terenów poprzemysłowych

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

klientów • spoza Knurowa • tradycje handlowe ulicy Niepodległości jako przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej • łatwy dojazd do autostrady A1	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• korzystne położenie w ramach aglomeracji górnośląskiej (bliska odległość dużych miast: Katowice, Gliwice, Rybnik) • bliskość ośrodków miejskich, kształcących wykwalifikowaną kadrę • rozwinięta sieć infrastruktury transportowej • dostępność środków pomocowych na rozwój działalności gospodarczej • możliwość kooperacji w ramach klasterów technologicznych oraz współpracy z środowiskiem naukowym pobliskich uczelni wyższych • ulgi w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców realizujących nowe inwestycje i tworzących miejsca pracy	• dominująca kultura gospodarcza związana z przemysłem wydobywczym • występujące zjawisko strukturalnego bezrobocia • wyższa atrakcyjność inwestycyjna sąsiednich ośrodków miejskich • mała ilość inwestorów zewnętrznych • brak wspólnej strategii rozwojowej sąsiednich miast • niedostosowany popyt na pracę (niska ilość miejsc pracy dla kobiet i młodzieży)

Źródło: Opracowanie własne.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

8. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja jest jednym z głównych elementów wpływających na kierunek procesu rewitalizacji. Nakreśla pożądany stan docelowy, do którego należy dążyć, podporządkowując mu jednocześnie wszystkie działania.

Podstawą do sformułowania wizji wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego w Knurowie były przede wszystkim przeprowadzone konsultacje społeczne z mieszkańcami oraz analiza sytuacji społeczno-gospodarczej.

Wizja ta brzmi następująco:

> Poprawa warunków życia mieszkańców Starego Knurowa kluczem do przywrócenia pierwotnych wartości kulturowych i gospodarczych tej części miasta

Oczekuje się, że rewitalizacja obszaru kryzysowego Knurowa przebiegać będzie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, zakładającą równowagę pomiędzy:

- rozwojem społecznym – którego przejawem będzie wzrost aktywności społecznej oraz sanacja więzi międzyludzkich mieszkańców Starego Knurowa;
- rozwojem gospodarczym – przejawem którego będzie wzrost kompetencji mieszkańców na lokalnym rynku pracy poprzez udział w specjalistycznych kursach i szkoleniach oraz dostępie do fachowych usług doradczych
- rozwojem infrastrukturalnym – poprzez sukcesywną poprawę stanu technicznego budynków wielorodzinnych oraz zagospodarowanie zaniedbanych przestrzeni publicznych lub nadaniem ich nowych funkcji

Wszystkim zaplanowanym działaniom przyświecać będzie misja, której nadrzędnym celem jest aktywizacja społeczności lokalnej, tworzenie szans dla mieszkańców, turystów i inwestorów oraz uczynienie III Kolonii i terenów przyległych atrakcyjną i rozpoznawalną wizytówką miasta.

W wyniku podjętych działań zrewitalizowana zostanie infrastruktura mieszkaniowa i przestrzeń publiczna, dzięki czemu dzielnica przestanie być postrzegana jako nieatrakcyjny i zdewastowany obszar miasta. Przełoży się to na zmianę postaw społecznych i samooceny mieszkańców, którzy chętniej uczestniczyć będą w samostanowieniu i podejmowaniu decyzji w kluczowych sprawach gminy. Sanacja pierwotnych wartości kulturowych historycznej zabudowy Starego Knurowa wzmocni więzi społeczne oraz poczucie tożsamości lokalnej, opartej na przywiązaniu do tradycyjnych wartości i na dobrosąsiedzkich stosunkach.

Lokalne organizacje pozarządowe włączą się w główny nurt aktywizacji społecznej , co wpłynie na szybszą i bardziej adekwatną pomoc w procesie reintegracji osób zagrożonych wykluczeniem. Mieszkańcy chętniej podejmować będą inicjatywy gospodarcze, dzięki czemu wzrośnie poziom samozatrudnienia oraz poprawi się konkurencyjność lokalnego rynku usług.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

9. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Knurowa opiera się na kompleksowym wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki.

III Kolonia i jej tereny przyległe to obszar o bogatej tradycji, który może stać się wizytówką miasta, atrakcyjną dla mieszkańców, turystów i inwestorów. Charakterystyczny układ przestrzenny i walory architektoniczne posiadają duży potencjał, który wykorzystany może wpłynąć na podniesienie standardu życia mieszkańców oraz ocieplenie wizerunku zarówno obszaru rewitalizowanego, jak i całego miasta.

Rewitalizację Rejonu III zaplanowano w formie trzech kierunków interwencji wyodrębnionych na podstawie analizy danych zastanych, diagnozy potrzeb i problemów rewitalizacyjnych. Dziedziny te odpowiadają na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe, realizując cel strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego, jakim jest zniwelowanie nasycenia zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców Knurowa przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Programu.

9.1. Rekomendowane kierunki interwencji

Realizacja celu strategicznego Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Knurów zaprowadzi do aktywizacji społeczności lokalnej oraz przede wszystkim wyprowadzenia zdiagnozowanego terenu ze stanu kryzysowego oraz zwiększenia możliwości rozwojowych obszaru zdegradowanego.

Dwa pierwsze obszary strategiczne stanowią podstawę skutecznej realizacji Programu Rewitalizacji poprzez bezpośrednie oddziaływanie na mieszkańców terenów rewitalizowanych. Trzeci obszar natomiast związany jest z infrastrukturą i przestrzenią terenów rewitalizowanych. Podejmując działania w tym obszarze wpływać będzie się na mieszkańców w sposób pośredni.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

1. Obszar strategiczny: **SPOŁECZEŃSTWO**

Cel strategiczny: **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru zdegradowanego.**

2. Obszar strategiczny: **GOSPODARKA**

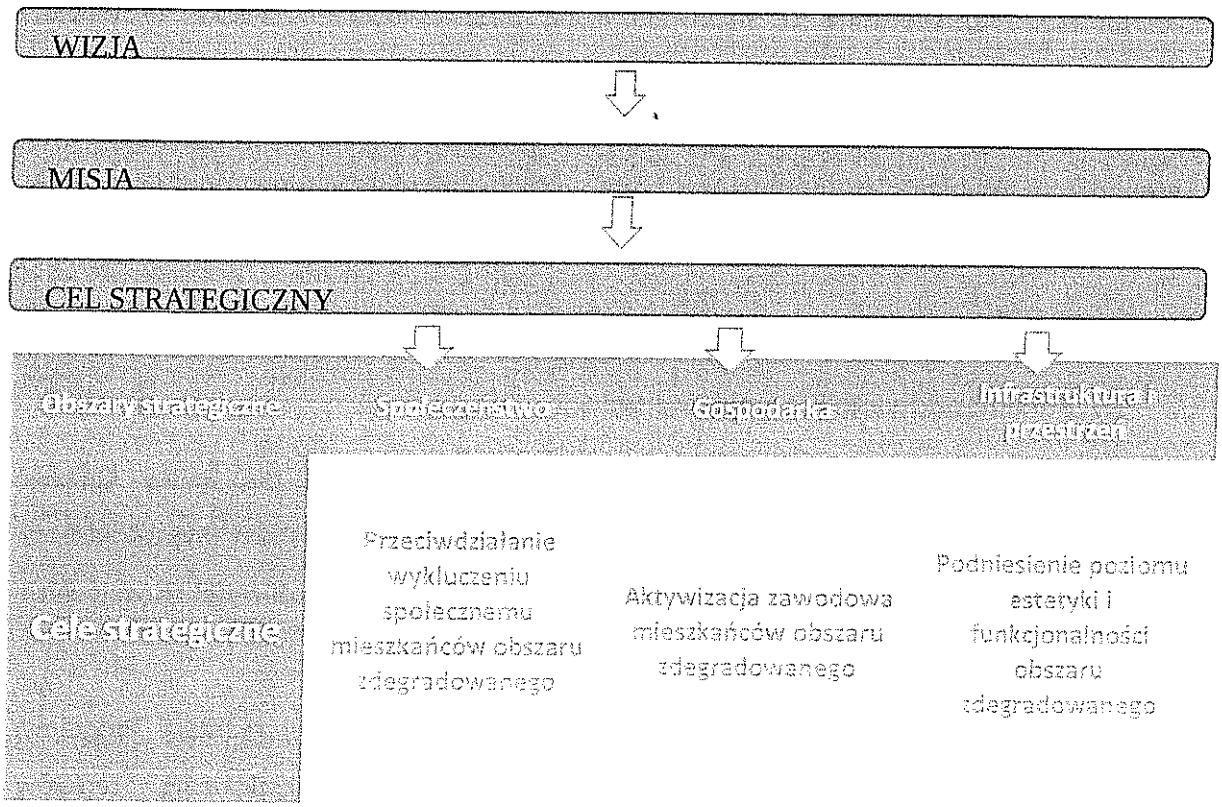
Cel strategiczny: **Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru zdegradowanego.**

3. Obszar strategiczny: **INFRASTRUKTURA I PRZESTRZEŃ**

Cel strategiczny: **Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności obszaru zdegradowanego.**

Dla każdego z obszarów strategicznych (kierunków interwencji) opracowano cele operacyjne, do których przyporządkowano poszczególne działania rewitalizacyjne.

Tabela 46 Cele programu rewitalizacji

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Cele operacyjne	Tworzenie warunków dla integracji mieszkańców obszaru zdegradowanego ze społecznością lokalną	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców	Poprawa jakości infrastruktury technicznej, w tym drogowej i mieszkaniowej
	Zmniejszenie liczby występowania problemów społecznych wpływających na powstawanie problemu wykluczenia społecznego	Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw oraz pozyskiwania inwestorów	Tworzenie infrastruktury kulturalno-rekreacyjnej, będącej przestrzenią dla aktywności mieszkańców
	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru zdegradowanego	Zachęcanie mieszkańców do rozpoczynania własnej działalności gospodarczej	Uwypuklenie walorów estetycznych rzadko spotykanego układu przestrzennego III Kolonii i terenów przyległych

9.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Obszar strategiczny: Społeczeństwo

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Uzasadnienie: Głównym celem rewitalizacji powinno być podwyższenie poziomu odczuwalnej jakości życia mieszkańców rewitalizowanego obszaru oraz ogółu lokalnej społeczności.

Analiza problemów społecznych mieszkańców Knurowa wskazała na występowanie wielu negatywnych czynników, które skumulowane są na niektórych obszarach miasta, w tym na terenie Rejonu III. Do problemów takich zaliczyć można wysoki poziom bezrobocia, alkoholizm, bezradność, ubóstwo czy wysoką liczbę przestępstw. Problemy takie wpływają na obniżenie potencjału społecznego mieszkańców zdegradowanego obszaru oraz ich wykluczenie ze społeczności lokalnej.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Rekomenduje się działania mające na celu ograniczenie występowania wyżej wymienionych problemów społecznych oraz aktywizację mieszkańców obszaru zdegradowanego. Zaleca się również stworzenie warunków sprzyjających integracji mieszkańców III Kolonii i terenów przyległych z pozostałymi osobami zamieszkującymi Knurów.

Obszar strategiczny: Gospodarka

Cel strategiczny: Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Uzasadnienie: Działania podjęte w celu rewitalizacji obszaru zdegradowanego powinny wpływać na aktywizację zawodową mieszkańców tego terenu oraz wystąpienie ożywienia gospodarczego. Analiza danych wskazuje na występowanie na obszarze zdegradowanym problemu bezrobocia oraz niskich kompetencji gospodarczych wśród mieszkańców.

Zaleca się podjęcie działań w celu podniesienia kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru zdegradowanego. Należy podnosić świadomość mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości orz podjąć kroki w celu zachęcenia ich do rozpoczynania indywidualnych działalności gospodarczych. Ważne jest również tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw oraz pozyskiwania inwestorów, co w przyszłości wpłynąć może na powstawanie nowych miejsc pracy.

Obszar strategiczny: Infrastruktura i przestrzeń

Cel strategiczny: Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności obszaru zdegradowanego.

Uzasadnienie: Celem działań rewitalizacyjnych jest podniesienie poziomu atrakcyjności oraz funkcjonalności obszaru zdegradowanego, w celu podniesienia komfortu oraz poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, turystów i inwestorów.

Analiza danych wskazała na degradację obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, w sferze infrastruktury drogowej i mieszkaniowej. Rejon III charakteryzuje się ciekawym układem przestrzennym oraz bogactwem architektonicznym, który stanowi duży potencjał.

Zaleca się poprawę jakości infrastruktury technicznej, w tym drogowej i mieszkaniowej oraz uwypuklenie walorów estetycznych, przede wszystkim rzadko spotykanego układu przestrzennego III Kolonii. Rekomendowane jest również utworzenie infrastruktury kulturalno-rekreacyjnej, będącej przestrzenią dla aktywności mieszkańców i turystów.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

9.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych

Zaproponowane wizja, misja oraz cele są zgodne z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Miasta Knurów do roku 2020, w szczególności zaś z koncepcją uczynienia Knurowa miastem dostarczającym obecnym i potencjalnym mieszkańcom szerokich możliwości samorealizacji w przyjaznym otoczeniu. Są one też pewnego rodzaju kontynuacją założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Knurów na lata 2010 – 2013, w którym to duży nacisk położony był na aktywizację i wsparcie społeczności lokalnej (w tym aktywizację grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizację osób niepełnosprawnych oraz wsparcie seniorów).

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Knurów zakłada realizację 9 celów operacyjnych. Projekty mają na celu ograniczenie lub eliminację skoncentrowanych zjawisk kryzysowych. Aby określić wpływ poszczególnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe przyporządkowano numerację:

1.1. Tworzenie warunków dla integracji mieszkańców obszaru zdegradowanego ze społecznością lokalną;

1.2. Zmniejszenie liczby występowania problemów społecznych wpływających na powstawanie problemu wykluczenia społecznego;

1.3. Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru zdegradowanego;

2.1. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców;

2.2 Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw oraz pozyskiwania inwestorów;

2.3 Zachęcanie mieszkańców do rozpoczynania własnej działalności gospodarczej;

3.1. Poprawa jakości infrastruktury technicznej, w tym drogowej i mieszkaniowej;

3.2. Tworzenie infrastruktury kulturalno-rekreacyjnej, będącej przestrzenią dla aktywności mieszkańców ;

3.3. Uwypuklenie walorów estetycznych rzadko spotykanego układu przestrzennego III Kolonii i terenów przyległych.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Poziom wpływu poszczególnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe, a tym samym zasadności ich realizacji został oceniony na podstawie analizy potrzeb rewitalizacyjnych w skali 1-3, gdzie:

- 1: niski poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 2: średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 3: wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe.

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358

Tabela 47 Wpływ poszczególnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe

	Cele operacyjne:	Społeczeństwo			Gospodarka			Infrastruktura i przestrzeń		
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.	3.3.
problemy społeczne	Bezrobocie	2	3	3	3	3	3	1	2	1
	Ubóstwo	2	3	3	3	3	3	2	2	1
	Przestępczość	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Alkoholizm	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom edukacji	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Niski poziom kapitału społecznego	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym	3	3	3	2	3	3	2	3	3
problemy gospodarcze	niski stopień przedsiębiorczości	2	2	3	3	3	3	2	2	2
	słaba kondycja przedsiębiorstw	1	1	1	3	3	3	2	1	2
problemy przestrzenno-funkcjonalne	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	1	1	1	1	3	2	3	2	3
	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	3	2	2	2	2	3	3	3	3
	niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	1	1	1	1	3	2	3	3	3
	brak lub niska jakość terenów publicznych	1	1	1	1	2	3	3	3	3
Problemy techniczne	degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	1	1	1	1	2	1	3	2	3
	brak wyposażenia w rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	1	1	1	1	2	2	3	3	3

Źródło: Opracowanie własne

Id: 90384717-5919-46C8-B278-B7A3B1D47358